

Latvijas Nacionālais kultūras centrs
DOMĀŠANA TELPĀ. SCENOGRĀFIJA
2019./20.mācību gada valsts konkursa ietvaros
Latvijas mākslas skolu pedagogu izstrādātie metodiskie materiāli

Kas slēpjas aiz četriem gadalaikiem?	3
Maija Purgaile, Bergu Mūzikas un mākslas pamatskola	
Interjers	5
Ineta Greiža, Bolderājas Mūzikas un mākslas skola	
Neatļautie cirka dzīvnieki	6
Ineta Greiža, Bolderājas Mūzikas un mākslas skolā	
Telpiska glezna	7
Anda Apine, Bolderājas Mūzika un māksla skola	
Zīmējuma 3D pārvērtības	8
Digna Bicāne, Cēsu pilsētas Mākslas skola	
Gleznas telpa	10
Ieva Reitāle, PIKC Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola „Saules skola”	
Piepildīt telpu	11
Ieva Reitāle, PIKC Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola „Saules skola”	
Gaismas un ēnas spēles	13
Agita Pumpure, Engures Mūzikas un mākslas skola	
Karnevāla “Cirks” arēnas izveide	16
Anda Birģele, Jelgavas Mākslas skola	
Eksperimenti ar formu un gaismu	18
Gundega Muzikante, Jūrmalas Mākslas skola	
Emocijas	21
Iveta Šmēla, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	
Sajūtas	22
Iveta Šmēla, Kandavas Mākslas un mūzikas skola	
Citādā pasaule	23
Liene Kaļva, Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	
No vārda līdz līnijai	25
Inga Vīksna, Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskolas Mākslas skola	
Idioma. Kosmoss	27
Gundega Kaņepāja, Latgales priekšpilsētas Mūzikas un mākslas skola	
Ēnu projekcijas telpā	30
Eva Stāvere, Maijas Pīlāgas Lēdurgas Mākslas un mūzikas skola	
Tekstilšķiedra kā scenogrāfijas elements	32
Anda Ramāna, Maijas Pīlāgas Lēdurgas Mākslas un mūzikas skola	

Tēlu radīšana, izmantojot latviešu tautas mīklu	34
Anna Jefanova, Limbažu Mūzikas un mākslas skola	
Emociju atspoguļojums telpiskā objektā“ Kaste par vasaru”	36
Vilnis Heinrichsons, Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	
Telpisks muzikāla motīva un teksta atveidojums“ Zvaigžņu ceļš mājās”	38
Vilnis Heinrichsons, Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	
Scenogrāfijas makets “Mūzika”	40
Anna Žūriņa, Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	
Objekts plus emocijas	42
Kristīna Boļšedvorova, Olaines Mūzikas un mākslas skola	
Telpas noskaņas radīšana	44
Ilze Orbidāne, Olaines Mūzikas un mākslas skola	
Vēstījums maketa kastē	46
Dace Pudāne, Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola	
Paša gatavota kaste kā skatuve un tēls	49
Diāna Nagle, Gunita Bramane – Kaminska, Pļaviņu Mākslas skola	
Asociācijas un telpa	51
Iveta Ošāne, Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskolas Mākslas skola	
Abstraktas, emocionālas vides attēlošana plāknē un telpā	53
Kristīne Ozola, Saldus Mākslas skola	
Ēnas nozīme scenogrāfijā	56
Ilze Šuca, Anna Kaltigina, Salgales Mūzikas un mākslas skola	
Kur dzīvo noslēpumainais viesis?	58
Sanita Cimdiņa, Vita Miķelsone, Vecpiebalgas vidusskola	
Emociju teātris	60
Ieva Locāne, Lāsma Lempa, Varakļānu Mūzikas un mākslas skola	
Tekstila un gaismas mijiedarbība telpā	62
Inita Dzalbe, Ventspils Mākslas skola	
Koku aleja	64
Anda Kaņepe, Ventspils Mākslas skola	
Mūzika	65
Inga Insberga, Ventspils Mākslas skola	
Mūzikas attēlojums	68
Inga Kovaļevska, Viesītes Mūzikas un mākslas skola	
Saprašana	70
Marija Sidorina, Zilupes Mūzikas un mākslas skola	
Valsts konkursa uzdevumi	72
Iekšējā un ārējā	
Emocijas un sajūtas	
Mūzika	

KAS SLĒPJAS AIZ ČETRIEM GADALAIKIEM

UZDEVUMS Veidot telpisku objektu – kasti.

Uzdevuma nosacījumi: katrā no malām attēlot savu gadalaiku, bet uz vāka – kosmosu. Kastes iekšpusē ievietot telpisku objektu, kas apvieno visus uz kastes malām attēlotos gadalaikus.

AUDZĒKŅU VECUMS 8 – 9 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Mākslas valodas pamati, Kompozīcija.

MATERIĀLI Papīrs, kartons, krāsas.

DARBA GAITA

- Veidot četrus zīmējumus, kuri attēlo četrus gadalaikus.
- Veidot zīmējumu, kas attēlo kosmosu.
- Pārrunāt, kas ir tas, kas vieno visus četrus gadalaikus.
- Iepazīties ar Saules simbolisko attēlojumu dažādu tautu tradīcijās.
- Uzzīmēt Saules simbolu, lai tas būtu iekarināms kastē.
- Sakārtot gadalaiku zīmējumus pareizā secībā un salīmēt tā, lai veidotos telpisks objekts – kaste.
- Tukšajā telpā iekarināt Saules simbolu, kas redzams, paceļot vāku ar kosmosa attēlu.
- Veikt darbu fotografēšanu dažādos rakursos, kas attēlo gadalaiku secīgu maiņu.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

1. kursa audzēkņu darbi

Aleksis Celmiņš, 8 gadi

Matīss Bērziņš, 9 gadi

Renāte Juzova, 8 gadi

SECINĀJUMI Uzzīmējot visus piecus zīmējumus, izveidojās garena sloksne, kuru aplūkojot, bērni varēja izvērtēt, kā izdevies darbā attēlot četru gadalaiku atšķirīgās iezīmes. It kā vienkāršais uzdevums radīja samērā lielas grūtības, jo:

- grūti bija izvēlēties gadalaiku raksturojošu elementu,
- bija grūtības sakārtot gadalaikus pareizā secībā,
- nebija viegla krāsu izvēle.

Jāsecina, ka šķietami vienkāršā gadalaiku maiņa nav viegli izprotama mūsdienu bērniem. Tas liek vairāk uzmanības pievērst dabas vērošanai un darbam plenērā.

Mākslas uzdevuma sasaiste ar dabas vērošanu un kopsakarību saskatīšanu ir nozīmīgs palīgs vispusīgas personības veidošanās procesā.

Veidojot uzdevumu, izdevās izvairīties no pārmērīgas materiālu izšķērdēšanas un kastu glabāšanas problēmas. Kastes viegli pārvērtās no telpiska objekta nelielā plakanā papīra kaudzītē.

INTERJERS

UZDEVUMS Interjers, kas attēlo īpašnieka raksturu vai nodarbošanos.

AUDZĒKŅU VECUMS 10 – 14 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā, Kompozīcija.

MATERIĀLI Papīrs, plastilīns, plastmasa.

DARBA GAITA Darba uzdevums iekļauj telpas izveidi 3-dimensijās, izmantojot otrreizējās pārstrādes materiālus.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

- Uz izvēlēta laukuma plānot interjeru.
- Interjeru veidot, lai tas raksturotu īpašnieka raksturu, intereses vai nodarbošanos.
- Piemeklēt vēlamās krāsas, faktūras un priekšmetus.
- Var veidot arī pašu iemītnieku.
- Rezultātā iegūst telpas maketu un iemaņas proporciju sabalansēšanā.

Emīlija Žvīgule, 11 gadi, 5. klase

Viktorija Tomsone, 11 gadi, 3. klase

SECINĀJUMI Uzdevums veicina iedziļināšanos un sakarību saskatīšanu starp krāsām un proporcijām darba noskaņas veidošanā.

NEATĻAUTIE CIRKA DZĪVNIEKI

UZDEVUMS Dzīvnieka figūra noslēgtā telpā.

AUDZĒKŅU VECUMS 10 – 14 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā, Kompozīcija.

MATERIĀLI Papīrs, plastilīns, koks, karstā līme.

DARBA GAITA Sagatavo kastes, iesmus, plastilīnu. Veido dzīvnieku figūras, izmantojot fotogrāfijas, tad liek visu darbu kopā.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

- Izveidot krātiņu.
- Ar proporciju palīdzību mēģināt attēlot dzīvnieka formu.
- Dzīvnieka naturālistisks atveidojums un raksturīgā poza.
- Emocionālais atveidojums.

Amanda Krasovska, 11 gadi, 5. klase

Viktorija Kiriloviča, 14 gadi, 6. klase

SECINĀJUMI Audzēkņi iemācījās iekomponēt objektu telpā, panākot emocionālo līdzpārdzīvojumu.

TELPISKA GLEZNA

UZDEVUMS Izveidot telpisku gleznu.

AUDZĒKŅU VECUMS 14 – 15 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Mākslas valodas pamati.

MATERIĀLI Papīrs, papīra kastes, līme.

DARBA GAITA Darba kompozīcija, materiāli, krāsu risinājums.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

- Uz izvēlēta laukuma iekomponēt savu ieceri.
- Ar minimāliem izteiksmes līdzekļiem radīt emocionālu pārdzīvojuma noskaņu.
- Piemeklēt vēlamās krāsas, faktūras un priekšmetus.
- Pievērst uzmanību krāsu kontrastam vai monohromam risinājumam.
- Rezultātā iegūst 3D darbu, kas var kalpot kā ideja skatlogam, skatuvei u.c.

Šarlote Grundāne, 15 gadi, 7. klase

Katrīna Getmaņenko, 14 gadi, 6. klase

SECINĀJUMI Uzdevums veicina iedziļināšanos, sakarību saskatīšanu starp krāsām un proporcijām noskaņas veidošanā.

ZĪMĒJUMA 3D PĀRVĒRTĪBAS

UZDEVUMS Zīmējumu pārvērst telpiskā objektā ar vienu centrālo skatu punktu, radot ilūziju par dziļumu un perspektīvu.

AUDZĒKŅU VECUMS 11 – 14 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā.

MATERIĀLI Dažādu krāsu papīri, krāsu zīmuļi, flomāsteri, līme.

DARBA GAITA

1.attēls

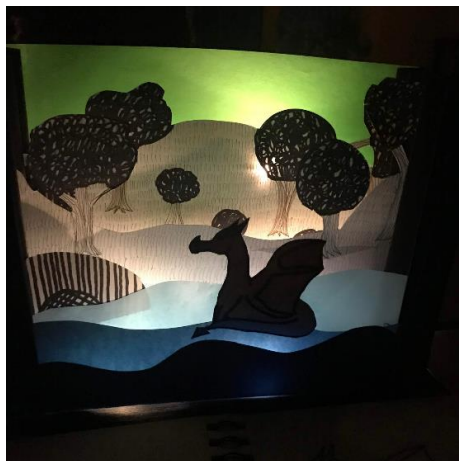
- Audzēkņi izdomā ideju un to attēlo zīmējumā, A4 formātā.
- Zīmējumu izplāno un sadala 4 līdz 5 dziļuma plānos (1. attēls).
- No divām A4 lapām saloka gofrētas sānu malas, pie kurām secībā piestiprina zīmējuma plāna daļas. (2. attēls).
- Pēc izvēles un kompozīcijas nepieciešamības zīmējuma plāna daļas aizpilda, izmantojot grafikas tekstūras, aplicējot u.c.

2. attēls

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Dagmāra Baumgarte, 13 gadi, 4. klase

- Rezultātā top zīmējuma lapu virkne, kuras kopā satur salocītas papīra sloksnes. Darbu skata caur priekšējās lapas atvērumu.
- Katrā lapā jābūt atverei, lai telpiskajam zīmējumam – objektam – varētu redzēt cauri.
- Uz katras lapas attēlotais ir saistīts ar attēloto uz citas lapas, lai kopā veidotu trīs dimensiju skatu, kas palīdz redzēt un uztvert zīmēto ainu.

Adriana Juškova, 10 gadi, 2. klase

Rūta Brante, 12 gadi, 3. klase

SECINĀJUMI Uzdevums audzēkņiem deva iespēju divu dimensiju zīmējumu pakāpeniski pārvērst trīs dimensiju objektā, pētot un atklājot telpiskuma specifiku, to plānojot, veidojot un izprotot.

GLEZNAS TELPA

UZDEVUMS Kompozīcija kā interpretācija.

AUDZĒKŅU VECUMS 8 – 10 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Mākslas valodas pamati.

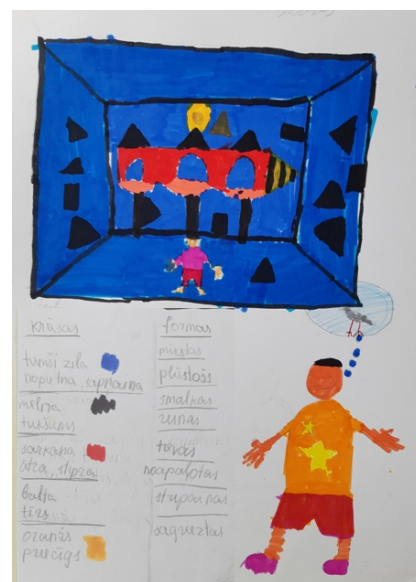
MATERIĀLI Krāsaini zīmēšanas materiāli pēc izvēles.

DARBA GAITA

- Vienu no piedāvātajām reprodukcijām (izmantotas Vasilija Kandinska, Paula Klē kompozīcijas) iedomāties kā telpu, kura piepildīta ar kādu notikumu vai sajūtu.
- Sasaistīt gleznā ieraudzītās krāsas un formas, iekļaujot simbolisko nozīmi, asociācijas.
- Pierakstīt savus novērojumus.
- Zīmēt gleznu kā telpu, izdomāt tēlu, kas tajā jutīsies iederīgs.

Pauls Klē, Sarkanais tilts

Maksims Laškova, 10 gadi, 3. klase

SECINĀJUMI Uzdevums vecuma grupai ir viegli izprotams, noder kā ievadvingrinājums.

PIEPILDĪT TELPU

UZDEVUMS Veidot telpas maketu.

AUDZĒKŅU VECUMS 11 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Mākslas valodas pamati.

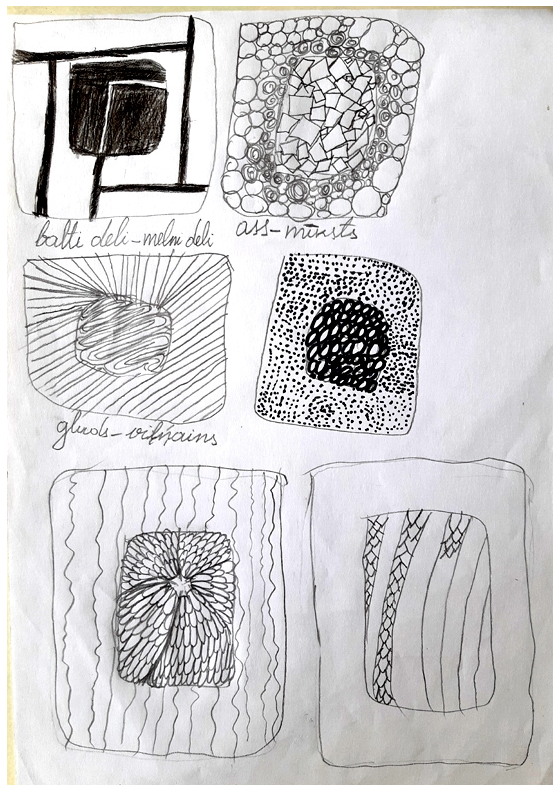
MATERIĀLI 1. un 4. solis – pildspalva; 2. solis – guaša; 3. – solis materiāli aplikācijai.

DARBA GAITA Telpas maketa piepildīšana.

- 1. solis: Sajūtas – izsaka ar faktūru. Pēc novērojuma no dabas zīmē sajūtu pretstatus (piemēram, ciets – mīksts, gluds – grumbuļains). Uzdevumā ierosmei izmantojamie atslēgas vārdi: mīksts, ciets, pūkains, adatains, irdens, plūstošs, grumbuļains utt.
- 2. solis: Emocijas – izsaka ar krāsu. Glezno, iespaidojoties no piedāvātajām krāsu gammām, darba virsmu veido ar faktūru (nospiedumi, skrāpējumi, triepieni). Formāts 20 x 20 cm, trīs darbi. Uzdevumā ierosmei izmantojamie atslēgas vārdi: prieks, pārsteigums, rotaļīgums, nopietnība, sapņainība, garlaicība, skumjas, enerģija, romantika, izaicinājums utt.
- 3. solis: Notikums – izsaka ar tēliem. Uzdevumā ierosmei izmantojamie atslēgas vārdi: abstrakts tēls, mākslas tēls, tēla raksturs.
- Trīs darbus apvieno slejā, saloka sleju un veido maketa griestus, sienu, grīdu. Izveidotajā telpa ievieto tēlus. Apjomīgi veido priekšmetus, faktūras. Uzdevumā ierosmei izmantojamie atslēgas vārdi: makets, izteiksmes līdzekļi, telpisks objekts un instalācija, materiālu īpašības, teātris, scenogrāfija, instalācija, laikmetīgā māksla, izteiksmīgi, asprātīgi, gudri. Gleznoto sajūtu un emociju faktūru un krāsu darbus turpina izmantot telpiski.
- 4. solis: Vēstījums – top redzams, apvienojot sajūtas, emocijas, notikumu. Maketu papildina ar aprakstu uz lapas 20 x 20 cm, aprakstu līmē maketa virspusē.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Paula Stepanova, 10 gadi, 3. klase

1. solis

Uzskates materiālu piemērs – krāsu gammas

2. solis

SECINĀJUMI Uzdevums paveicams četrus mācību nodarbību laikā, labi pielāgojams mācību priekšmeta programmai. Darbošanās veidu daudzveidība audzēkņiem patīk, un ilustrē scenogrāfiju kā starpdisciplināru jomu. Uzdevums sagatavo audzēkņus patstāvīgam darbam par tēmu "Domāšana telpā. Scenogrāfija".

GAISMAS UN ĒNAS SPĒLES

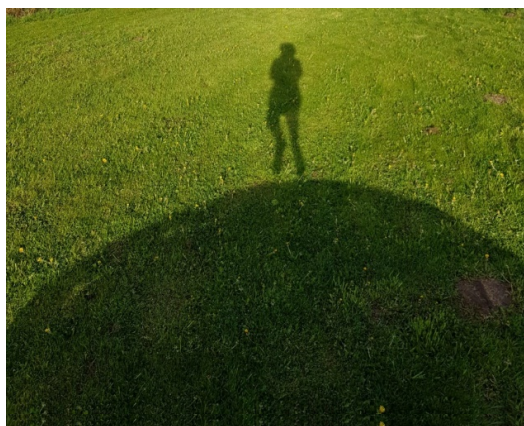
UZDEVUMS Fotografēt gaismas un ēnu spēles.

AUZDĒKŅU VECUMS 3., 4., 5. klases audzēkņi, 11 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

MATERIĀLI Fotokamera (telefonā).

DARBA GAITA Uzdevums tika uzdots attālinātajā mācīšanās periodā kā papildus uzdevums Valsts konkursa tēmai par scenogrāfiju. Lai audzēkņus rosinātu darboties ar fotokameru un, lai viņi paši ne tikai meklētu, bet arī paši mēģinātu mērķtiecīgi radīt gaismas un ēnu rotaļas, tika piedāvāti trīs virzieni jeb apakšuzdevumi, kādos darboties.

- Saulainos rītos vai vakaros vēro, kā gaisma caur mežģiņotu aizkaru vai žalūziju krīt uz grīdas, rakstāmgalda, sienas, gultas.

Nosacījums - nefotografēt priekšmetus istabā, bet gaismas pleķišus un ēnu raibumiņus.

Paula Ozola, 13 gadi, 5. klase

Luīze Lidija Laidiņa, 13 gadi,
4. klase

Kristers Raginskis, 11 gadi,
4. klase

Marta Švāgere, 12 gadi,
5. klase

- Spoguļot kādu metāla vai stikla priekšmetu pret kādu kontrastaini rakstainu virsmu (piemēram, svītrains fons, avīžpapīra fons). Jāatceras, ka gaismai, tās stiprumam un novietojumam darbā ir ļoti liela nozīme. Iespējams, ka uzdevuma izpildīšanai nepieciešama tumša telpa un mākslīgais apgaismojums.

Ulla Katrīna Dubra, 12 gadi, 4. klase

Keita Vītoliņa, 11 gadi, 3. klase

Ulla Katrīna Dubra, 12 gadi, 4. klase

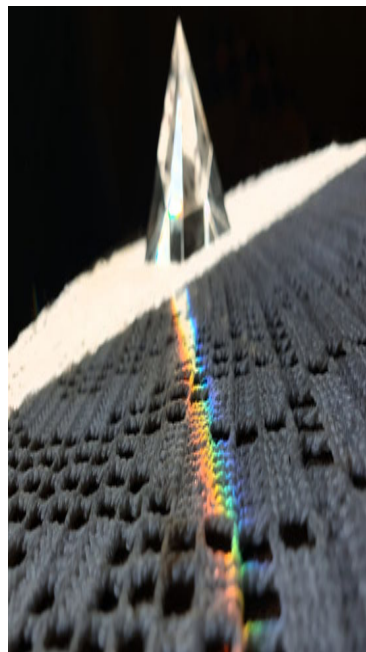

Līva Laumane 13 gadi, 4. klase

- Veidot varavīksnes atspīdumus uz sienas, šim nolūkam izmantojot atstarojošus priekšmetus (spoguļi, disku, u.c.) un spožu gaismas staru (piemēram, kabatas baterija). Papildus efektu iegūšanai spožajā pusē var pielikt no papīra izgrieztu mežģīni, un, pret šo spožo pusi spīdinot kabatas bateriju, mēģināt atrast leņķi un attālumu, kādā atspīdumi uz virsmām vislabāk redzami. Lai šo darbiņu izpildītu, nepieciešams ieiet kādā tumšā telpā, kurā neiespīd dienas gaisma. Nefotografēt vannas istabas priekšmetus, bet atspīdumus uz lielām virsmām, piemēram sienām, griestiem, grīdas, vai vannas. Iespējams, ka vajadzēs lūgt kādu palīgā, jo ir grūti turēt bateriju, spoguļi un fotoaparātu vienlaicīgi.

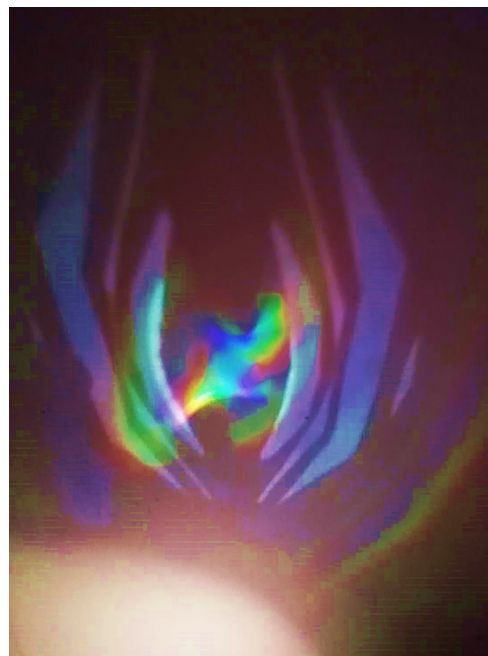
Paula Ozola, 13 gadi, 5. klase

Samanta Dreimane, 12 gadi, 4. klase

Gabriella Buša, 12 gadi, 5. klase

Samanta Dreimane, 12 gadi, 4. klase

SECINĀJUMI Darbošanās ar fotokameru audzēkņiem bija kas jauns, ko līdz šim, strādājot skolā, nebiju iedrošinājusies uzdot. Attālinātais mācīšanās periods šajā ziņā it kā deva grūdienu riskēt. Domāju, ka fotografēšanas uzdevums mums visiem sagādāja prieku un pārsteigumus. Fotografijas šajā uzdevumā ir gandrīz neapstrādātas, to apstrādāšana būtu jau nākamais uzdevums.

KARNEVĀLA "CIRKS" ARĒNAS IZVEDE

UZDEVUMS Skatītāju zīmēšana, klaunu un akrobātu figūru telpiska izstrādāšana.

AUDZĒKŅU VECUMS 3. klase, 10 – 18 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Zīmēšana, Gleznošana, Kompozīcija, Darbs materiālā, Mākslas valodas pamati.

MATERIĀLI Brūnais skičpapīrs pamatnei, pastelkrītiņi, kartons, krāsains papīrs. audums, guaša krāsas u.c. materiāli.

DARBA GAITA Ik gadu martā Jelgavas Mākslas skolā notiek karnevāls. Tas ir gada gaidītākais notikums, kuram gatavojas visi skolas audzēkņi, sākot no 3.klases.

Šajā gadā, ņemot vērā Valsts konkursa tēmu – scenogrāfija un karnevāla tēmu "Cirks", skolas zāli veidojām kā cirka arēnu.

Papildus audzēkņiem bija iespēja attīstīt prasmi izstrādāt cilvēka portretu zīmējumus un dažādu emociju pētīšanu.

Pie zāles sienām tika stiprināts brūnais skičpapīrs. Siena tiek sadalīta laukumos, atbilstoši klašu skaitam, divos dažādos augstumos. Audzēkņi pēc iepriekš izstrādātām skicēm ar pastelkrītiņiem zīmēšanas, Gleznošanas un Kompozīcijas stundās zīmēja cirka skatītājus. Cirka skatītāji, akrobāti un klauni tika darināti arī Darbs materiālā nodarbībās. Pie zāles griestiem tika stiprinātas atlasa lentes, lai radītu cirka telts jumta efektu. Papildus tika padomāts arī par apgaismojumu.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Skolotāja Mārīte Jevstignejeva, vadot cirka skatītāju zīmēšanas procesu 3. klašu skolēniem.

6.c klases skolēni – Estere Kristiāna Prenclava, Estere Anna Sprūģe, Žanete Anna Gulbe, Marta Brakanska, Deivids Jegorovs, izstrādājot otro skatītāju līmeni.

Karnevāla skatītāju zīmējumi. Starp tiem paslēpušies arī dzīvnieki, pasaulē slaveni cilvēki un pat mūsu skolas pedagogi!

Karnevāla skatītāju zīmējumi un Darbs materiālā tapušie klauni un astainie skatītāji.

Darbs materiālā stundās (skolotāja Guna Gaiķe) tapušie klauni un akrobāti. Audzēkņi tos veidoja 1:1 izmērā, atbilstoši savam augumam.

Cirka arēna īsi pirms karnevāla dalībnieku ierašanās.

SECINĀJUMI Mākslas skolas audzēkņi ik gadu ar prieku gatavojas karnevālam un šis gads nebija izņēmums. Tika iesaistīti visu priekšmetu skolotāji un audzēkņi. Ar lielu prieku skatītāju rindās tika meklētas pazīstamas sejas, multfilmu varoņi, dzīvnieki, ar lielu prieku vērtējot ne tikai savu, bet arī klases biedru veikumu. Veidojot individuālos darbus Valsts konkurssam, audzēkņiem radās lielāka izpratne par telpas aizpildīšanu un reāla scenogrāfijas darba izveidošanu skolas telpās.

EKSPERIMENTI AR FORMU UN GAISMU

UZDEVUMS Radīt tēlainu, abstraktu telpu, variējot ar telpas plaknēm – deformējot, izliecot, izkārtējot vairākās kārtās telpas dziļumā. Pētīt gaismas radītās izmaiņas telpas uztverē.

MĒRĶIS Attīstīt audzēkņu izpratni par telpu, to veidojošiem elementiem un atklāt izgaismojuma nozīmi noskaņas radīšanā.

AUDZĒKŅU VECUMS 12 – 16 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija (starpriekšmetu saikne ar Darbs materiālā).

MATERIĀLI Papīri ar dažādu struktūru un virsmas īpašībām – pauspapīrs, kreppapīrs, krāsains papīrs, kartons. Papīra nazis, šķēres, lineāls, līme, līmlenta, karstās līmes stienīši un līmes pistole. Citi palīgriki: kabatas baterija.

DARBA GAITA

1. Eksperimenti ar telpu:

- Audzēkņi rada abstraktu telpu, nesaistot to ar reālu, dzīvošanai piemērotu istabu, bet mēģinot radīt vidi, kas atbilst iecerētai emocionālai noskaņai – plašuma, noslēpuma, ierobežojuma, vilinājuma u.c. sajūtai.
- Telpas plaknes, sienas vai griesti var tik izlocīti vai citādi deformēti, grīda – paaugstināta, novietota slīpi vai izveidota ar padziļinājumu.
- Audzēkņi idejas skicē, tad kartona kastē praktiski “pielaiķo” dažādus sienu, griestu, grīdas risinājumus, izvērtējot iecerēto efektu telpā. Telpas elementus nostiprina ar karsto līmi, izmantojot līmes pistoli.
- Audzēkņi tiek aicināti koncentrēties uz telpas kopējām, lielajām masām un to attiecībām iecerētās noskaņas radīšanai, rūpīgi izvērtējot sīkāku elementu nepieciešamību.
- Darbam tiek izmantots kartons un papīrs, novērtējot to īpašības tikt locītam vai liektam, veidojot telpiskas konstrukcijas. Mērķtiecīgi var tikt izmantota pauspapīra gaismas caurlaidība vai kreppapīra u. c. dekoratīvo papīru virsmas un struktūras īpašības.

2. Eksperimenti ar gaismu:

- Audzēkņi izmēģina dažādus telpas izgaismojuma variantus: virzot gaismas plūsmu caur pauspapīru, radot krāsainu gaismu, spīdinot to caur kreppapīru, veidojot kontrastainas ēnas ar virzītas gaismas palīdzību u.c.
- Audzēkņi vēro un izvērtē gaismas radītās izmaiņas telpā: siltas un vēsas gaismas radītās atšķirīgās noskaņas, gaismas avota novietojuma – telpas dziļumā, sānos vai priekšplānā radīto efektu, gaismas krišanas leņķa un virziena ietekmi uz telpā esošiem objektiem, izkliedētas, virzītas vai paslēptas gaismas efektu,

vairāku gaismas avotu radītās iespējas telpas izgaismojumā un vēlamās emocionālās noskaņas radīšanā.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

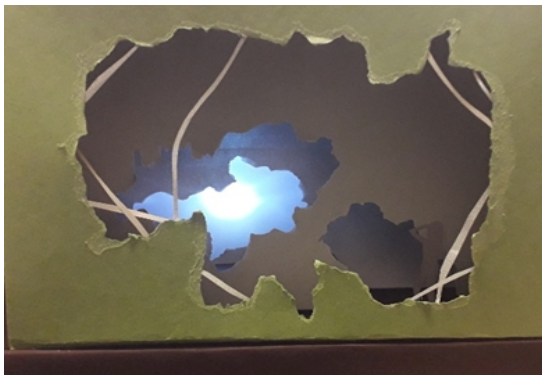
Liekta vertikālā plakne, gaisma ieplūst pa lodziņiem. Divi gaismas avoti izvietoti kastes stūros. Loreta Kudiņa

Liekta vertikālā plakne, gaismas avots aiz plaknes izgaismo gleznoto fonu. Jasmīne Lisovska

Telpas plaknes vairākās kārtās rada dziļuma efektu. Juta France

Vēsa gaisma (caur pauspapīru) rada atšķirīgu noskaņu.

Telpai slīpa, pacelta grīda, kas ļauj tajā izvietot logu ar apgaismojumu. Viestards Dzenis

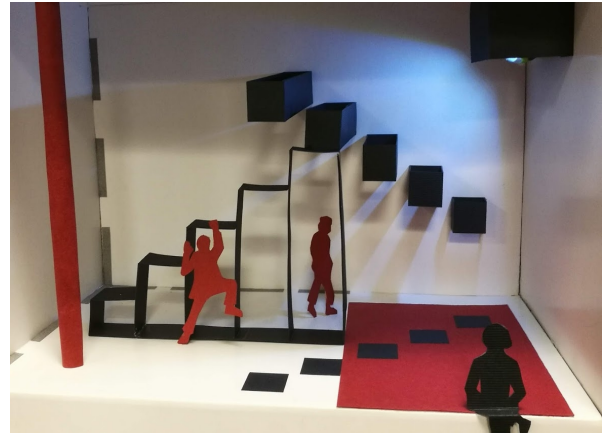

Darbā dominē laužas līnijas, pamatnē izveidots padziļinājums. Poļina Zavjalova

Gaismas avots aiz strapsienas, vēsā nokrāsa radīta ar zila kreppapīra filtru. Gaisma izceļ cilvēka figūras siluetu un akcentē fonā esošo detaļu faktūru.

Anastāsija Jekaterīna Vasiļonoka

Slīpā leņķī virzītā gaisma telpas stūrī rada ēnas, tās iecerētas kā kompozīcijas sastāvdaļa.

Adriana Zeltiņa

SECINĀJUMI Uzdevuma nosacījums – radīt abstraktu telpu – palīdzēja atkāpties no ierastās domāšanas un attīstīt audzēkņu telpisko iztēli.

Izmantotie materiāli – papīrs un kartons – veicināja dziļāku izpratni par materiālu saderības nozīmi, nenovirzot uzmanību no formas veidošanas.

Veidojot dažādus plakņu izliekumus, iespējams radīt nosacītāku, abstraktāku telpu, vienlaicīgi radot iespējas daudzveidīgiem gaismu risinājumiem.

Pacelta grīdas virsma palīdz vieglāk iestiprināt vertikālus objektus, tos iespraužot, kā arī izvietot gaismas avotu zem grīdas.

Vērojot gaismas radītās noskaņu maiņas telpā, audzēkņi attīsta novērošanas spējas un mācās izteikt savas sajūtas ar telpas, formas un gaismu palīdzību.

Audzēkņu aizrautība un sasniegtais rezultāts apliecināja, ka viņiem dotais uzdevums – telpas un gaismas, to savstarpējās mijiedarbības un iespēju atklāšana – ir pilnībā attaisnojies.

Uzdevums piemērots dažāda vecuma audzēkņiem, izvēloties sarežģītības pakāpi.

Metodiskā materiāla sagatavošanas konsultante: JMS izglītības metodiķe Sandra Bremane

EMOCIJAS

UZDEVUMS Emociju attēlošana.

AUDZĒKŅU VECUMS 12 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

MATERIĀLI Dažādu krāsu un faktūru papīrs, marķieri, šķēres, līme.

DARBA GAITA

- Noskaidrot, kas ir emocijas, kādi ir to veidi un, kas ietekmē cilvēka emocijas.
- Izvēlēties sev svarīgas emocijas un iztēloties kādā krāsā tās ir.
- Veidot nelielas kompozīcijas, izmantojot papīra materiālus un grafiskos izteiksmes līdzekļus, izvairoties no stereotipiskiem risinājumiem.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Marta Nagle, 12 gadi, 6. klase

SECINĀJUMI

Šis uzdevums audzēkņiem palīdzēja ieklausīties, aizdomāties par savām emocijām piešķirt krāsas it kā nemateriālām lietām.

Emocijas dažreiz tika sajauktas ar īpašībām.

Šīs nelielās krāsu kompozīcijas palīdzēja veiksmīgāk nonākt pie 3D darba idejas tālāka risinājuma.

SAJŪTAS

UZDEVUMS Dabas parādību un sajūtu attēlošana.

AUDZĒKŅU VECUMS 12 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

MATERIĀLI Dažādu krāsu un faktūru papīrs, marķieri, šķēres, līme.

DARBA GAITA

- Vērot un pārrunāt dažādus procesus dabā – kāda ir to ietekme un kādas sajūtas tie raisa.
- Vienkāršotā netradicionālā veidā attēlot sarežģītas, grūti raksturojamas netveramas dabas parādības deviņos atsevišķos kvadrāta laukumos.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Marta Nagle 12. gadi, 6. klase

SECINĀJUMI

Šī uzdevuma veikšana bija viens no veiksmīgiem soļiem kā audzēkņi tuvināja savas idejas 3D scenogrāfijas kompozīcijas izstrādei.

Katru šo nelielo kvadrāta kompozīciju varēja risināt tālāk kā telpisku sajūtu kompozīciju, no darba plāknē nonākt līdz telpiskam risinājumam.

Izmantojot tādu vienkāršu materiālu kā papīrs, var radīt interesantus darbus.

CITĀDĀ PASAULE

UZDEVUMS Pētīt un izjaukt gatavus objektus – elektroniskas iekārtas, radīt no tiem jaunus mākslinieciskus objektus, iztēloties, radīt no tiem “citādo pasauli”.

Uzdevuma mērķis ir sekmēt audzēkņu radošo darbību, fantāziju, tēlaino domāšanu, piedāvājot netradicionālu uzdevumu un materiālus. Attīstīt spēju paskatīties uz lietām no cita, neierasta skatu punkta, attīstīt tēlainu telpas uztveri.

AUDZĒKŅU VECUMS 9 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā, Gleznošana.

MATERIĀLI Veca, salūzusi un otreizējai pārstrādei domāta elektrotehnika, darbarīki – skrūvgrieži, knaibles. Kartona kastes, līme, karstā līme, gūša krāsas, otas, papīrs, citi materiāli atbilstoši autora iecerei - diegi, dažādi papīri, stieples, pogas.

DARBA GAITA

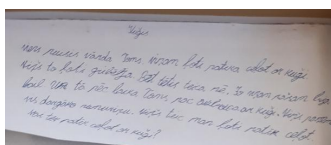
- Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, aicināju audzēkņus atnest no mājām nolietotojušās un nederīgas elektropreces, lai izpētītu “kas lācītim vēderā”. Tā kā sākotnēji atsaucība nebija liela, meklēju citu risinājumu. Laba sadarbība izveidojās ar vietējo atkritumu šķirošanas poligonu ZAAO, kuri atvēlēja nevajadzīgo tehniku. Tā mēs tikām gan pie vecas radiotehnikas – gan I-robotu, gan plašu atskaņotāja.
- Tika sagādāti dažādus darbarīkus, instrumentus – skrūvgriežus, knaibles. Audzēkņiem tika dots uzdevums – izpētīt un izjaukt katram vienu lietu. Audzēkņi ķērās pie elektrotehnikas izjaukšanas un izpēti. Šis posms bija ļoti interesants, daudzi no audzēkņiem nekad nebija darbojušies šādi (“man mamma neļauj neko izjaukt!”), satraukums par izjaukšanu bija liels. Varēja novērot audzēkņu zināšanas un prasmes, rīkojoties ar darbarīkiem – daži jau zināja kā lietot skrūvgriežus, bet citiem tas bija jaunums. Vajadzēja arī pacietību, jo vieglāk ar āmuru visu sadauzīt, nekā atskrūvēt ar skrūvgriezi katru mazo skrūvīti un atklāt to, kas atrodas iekšpusē.
- Kad bijām izjaukuši elektrotehnikas ierīces, detaļas tika sagrupētas un audzēkņi varēja izvēlēties interesantākās detaļas. Interesanti, ka audzēkņi uzreiz paši izfantazēja jaunus paņēmienus, kā detaļas varētu savienot un radīt jaunus objektus.
- Atbilstoši gada tēmai valsts konkursā – scenogrāfija, turpinājām darbu ar uzdevumu – no iegūtajām detaļām kastē jārada “citādā pasaule” – jāiztēlojas, kā detaļas veido telpu, vidi. Kāda tā telpa ir? Kāda tajā valda noskaņa? Jāiztēlojas arī, cik liels ir cilvēks, salīdzinot ar detaļām, ja viņš telpā ieietu? Šo posmu, papildinot un spēlējoties ar savu “citādo pasauli”, turpinājām vēl 4 (2x2) nodarbības. Spēlēšanās procesā audzēkņiem dažos teikumos bija arī jāuzraksta “savas pasaules” apraksts. Rezultāti bija dažādi – izlaušanās istaba, kuģis, deju zāle, pilsēta.

- Kā interesantas detaļas pāri palika mikroshēmas. Tās noderēja kā iedvesmas objekts gleznošanā, turpinot attīstīt audzēkņu fantāziju un abstrahējoties, kas objekts īstenībā ir, bet redzot un pievēršot uzmanību grafiskiem ritmiem un krāsai. Rezultātā radās abstrakti gleznojumi ar sīkām detaļām.
- Projekta nobeigumā audzēkņiem bija savs darbs jāprezentē citai klasei un skolotājiem, izstāstot par savu radošo darbu un ieceri. Darbi tika izstādīti apskatīšanai arī plašākai publikai Krimuldas peldbaseina telpās. Šī nobeiguma fāze bija svarīga, bērni apzinājās savu veikumu, priecājās par to.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Artis Šverns 9 gadi, 2. klase

Marsels Umbraško, 9 gadi, 2. klase

Loreta Arhipova, 9 gadi, 2. klase

SECINĀJUMI Visinteresantākā uzdevuma fāze gan audzēkņiem, gan skolotājam bija elektrotehnikas izjaukšana. Tas arī bija bērnu vislielākais prieks, varēja redzēt, ka viņiem nav bieži šādas iespējas. Grūtāk ir pēc tam no izjauktā radīt ko jaunu. Kad jau ir notikusi spēlēšanās un iztēlošanās, tad šīm detaļām vairs bērni nepiešķir nekādu nozīmi un interese mazinās. "Citādās pasaules" salikšana kastē un prasība savu pasauli raksturot lika bērniem apdomāt un pamatot savu ideju, kas bija rosinoši un noderīgi audzēkņu izaugsmei. Tas parādīja kā viņu spēle var kļūt par mākslas objektu, kas aplūkojams arī citiem skatītājiem. Gleznošanas uzdevums radīja labu vizuālu papildinājumu darbam, kā arī ļāva projektu pārdomāt vēlreiz un turpināt, rodot vietu atkal citādam radošajam skatījumam. Uzskatu, ka uzdevums bija izdevies, noteikti ir atkārojams ar citām grupām. Bērni ir guvuši jaunu, neierastu radošo pieredzi.

NO VĀRDA LĪDZ LĪNIJAI

UZDEVUMS Ilustrācija dzejolim/ populāras dziesmas tekstam. Grafika sausās adatas tehnikā.

AUDZĒKŅU VECUMS 15, 16 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija, Grafika.

MATERIĀLI Papīrs, dažādi materiāli, piederumi skicēšanai, grafikas krāsa, grafikas prese, adata, caurspīdīgas plastmasas plāksne.

DARBA GAITA

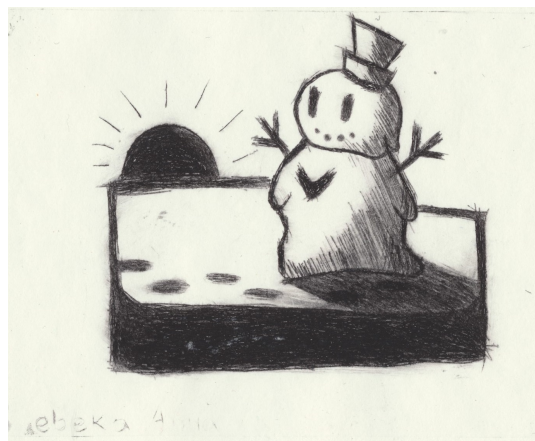
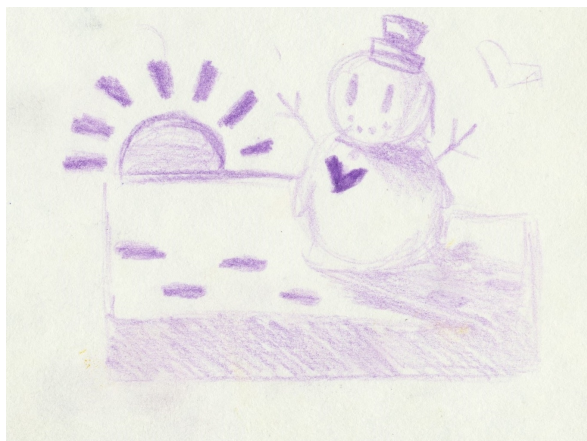
- Skicēšana.
Dzejoļa izvēle.
Dzejoļa lasīšana un analizēšana – kādas emocijas dzejoļa galvenais tēls pauž un kādā vidē tas atrodas, kā to var noteikt.
Skice izvēlētajam dzejolim – tēli, vide, līnija un kontrasts. Mērogs 1:1, viena krāsa.
- Skices realizācija grafikā sausās adatas tehnikā.
Skices pārveidošana uz plastikāta virsmas spoguļattēlā, dažādi varianti.
Papīra izvēle un sagatavošana.
Zīmējuma ieskrāpēšana.
Krāsas iestrāde plastikātā.
Grafikas novilkums.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Grafika sausās adatas tehnikā. Skice.

Nika Plivča, 15 gadi, 7. klase

Anna Rebeka Zemīte, 16 gadi, 7. klase

Simona Skudika, 15 gadi, 7. klase

SECINĀJUMI

Kvalitatīva skice garantē mērķtiecīgāku darba procesu, racionālāku laika izmantošanu un plānojāmāku rezultātu.

Uzdevums veicināja telpas un galvenā tēla tēlainības izpratni ar grafiskiem izteiksmes līdzekļiem.

Uzdevums dod iespēju apgūt sekojošas prasmes, kuras būs nepieciešamas izgatavojot 3D maketu par tēmu "Mūzika":

- izvēlēties dzejoli, kas patīk un ir aktuāls audzēknim, ar kuru vēlas strādāt kā mākslinieks;
- meklēt personīgas asociācijas par izvēlēto dzejoli;
- domāt un skicēt idejas, lai attēlotu izvēlētu dzejoli telpiski, ar grafikai raksturīgiem izteiksmes līdzekļiem.

IDIOMA

UZDEVUMS Izveidot telpu, kurā attēlot idiomu, darba kompozīciju sadalot trīs plānos.

AUDZĒKŅU VECUMS 9 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā.

MATERIĀLI Plāns kartons, papīrs, lineāls, grafiņa zīmulis, dzēšgumija, līmes zīmulis, šķēres un kancelejas nazis. Rapidogrāfi, krāsainie zīmuļi, PVA līme pēc nepieciešamības.

DARBA GAITA

- Izvēlēties idiomu “Kur tas suns aprakts” vai “Nepūt no mušas ziloni”.
- Skicēt vismaz 6 ideju uzmetumus, izvēlēties veiksmīgāko.
- No plāna kartona salocīt kasti – tukšu telpu.
- Izgriezt formu siluetus ar līmēšanas uzlaidēm.
- Izmantojot papīra plastiku, izveidot objektus.
- Ielīmēt sagataves kastē.
- Kodolīgi prezentēt darbu klasesbiedriem.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

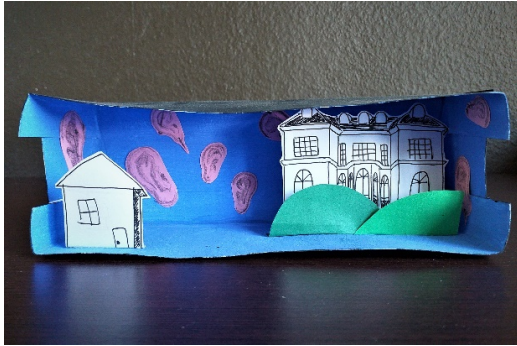
- Pēc idiomu izvēles un skicēšanas audzēkņi uz plāna kartona uzzīmē kastes izklātni.
- Kastes izklātne tiek izgriezta un salīmēta.
- Uz krāsaina vai balta papīra vai kartona tiek uzzīmēti un izgriezti objektu silueti ar uzlaidēm. Ja nepieciešams, papildina ar zīmējumiem, tonē utml.
- No krāsaina vai balta papīra tiek izveidotas trīsdimensionālas formas ar līmēšanas uzlaidēm.
- Darba detaļas tiek ielīmētas kastē, veidojot vismaz 3 plānus – priekšplānu, vidējo plānu un fonu.
- Ja nepieciešams, darbs tiek papildināts ar zīmējumiem vai detaļām.

Gabriela Gusāre, 10 gadi, 1. klase

Nika Torpačova, 11 gadi, 1. klase

Ksenija Repčenkova, 13 gadi, 2. klase

Darjana Treļudova, 13 gadi, 2. klase

SECINĀJUMI Nereti skolēni idiomās uztver burtiski. Jāveicina dažādu uzdevumu realizācija, kas attīsta tēlaino domāšanu.

KOSMOSS

UZDEVUMS Izveidot iluzoru telpu plaknē *alla prima*. Uz kartona pamatnes attēlot savu interpretāciju par kosmosu un veidot kompozicionālus risinājumus nebeidzamai telpai, izmantojot dotos materiālus. Kodolīgi prezentēt paveikto klasesbiedriem.

AUDZĒKŅU VECUMS 9 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā.

MATERIĀLI Melns kartons, grafīta zīmulis, līmes zīmulis, PVA līme, maza vai vidēja izmēra ota, šķēres, mozaīkas spoguļi, sauss gliteris (dažādi toņi), dekoratīvas uzlīmes, tills, folija, fiksators.

DARBA GAITA

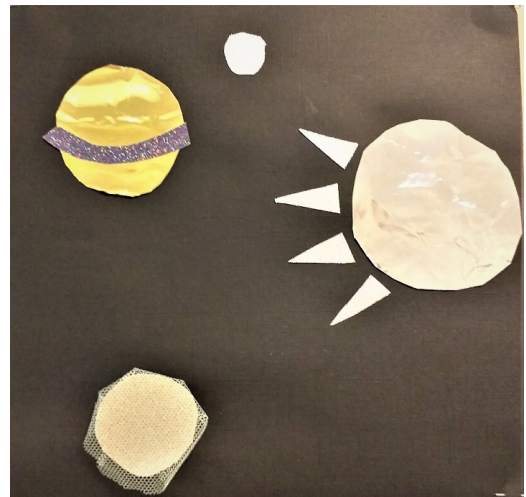
- Audzēkņi noklausās pedagoga stāstījumu par kosmosu.
- Tiek aplūkota kosmosa tēma mākslinieku darbos, piemēri no mākslas vēstures.
- Audzēkņi izvēlas vēlamo no dotajiem materiāliem.
- Darba iluzorā telpa tiek sadalīta trīs plānos.
- Uz pamatnes (melns vai tumšs kartons) tiek veidota darba kompozīcija *alla prima*.
- Pabeigts, nožuvis darbs tiek nopūsts ar fiksatoru.
- Darbs tiek prezentēts klasesbiedriem.

Annija Aizbalte, Paula Vanaga, Ariana Gedza, Gabriela Gusāre un citi autori, 10 – 13 gadi, 1. klase

Veronika La Marka, 11 gadi, 1. klase

Germans Fandaļuks, 12 gadi, 1. klase

Elmiris Ismailovs, 10 gadi, 1. klase

SECINĀJUMI Vingrinājuma rezultāts, izmantojot audzēkņiem ne tik pierastus un sintētiskus materiālus, izdevās salīdzinoši dekoratīvs. Aizraujoties ar darba tehniskajiem risinājumiem, nereti kompozīcija tiek atstāta novārtā. Darba procesa laikā mācību telpā strikti jāievēro kārtība un darba organizācija.

ĒNU PROJEKCIJAS TELPĀ

UZDEVUMS Izmantojot telpisku papīra plastikas objektu un gaismas kūli, modelēt krītošo ēnu kā vizuālu, dinamisku scenogrāfijas maketa elementu.

AUDZĒKŅU VECUMS 12 – 15 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

MATERIĀLI Papīrs, līme, gaismas lukturītis.

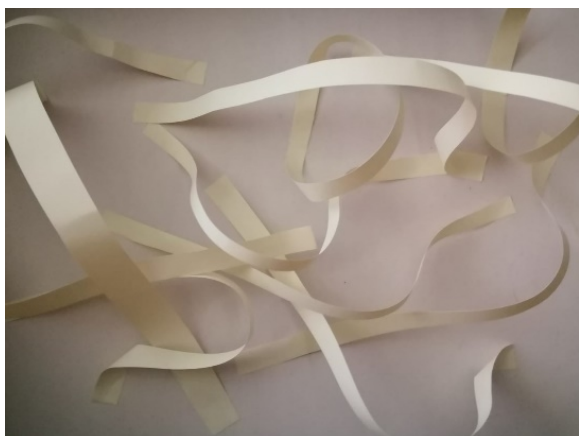
DARBA GAITA

- Pedagoģs piedāvā un audzēkņi noklausās dažāda rakstura mūzikas ierakstu fragmentus.
- Audzēknis izvēlas skaņu ieraksta fragmentu un definē 2–3 īpašības vai sajūtas, kas saistītas ar mūzikas ritmu, ekspresiju, skanējumu.
- No papīra tiek izgriezti un izgatavoti dažādu formu un izmēru elementi, kurus audzēknis, vadoties pēc individuāli noteikta darbības plāna vai skices, saistībā ar mūzikas ierakstos sajūstām un saklausītām iezīmēm, piestiprina pamatnei, veidojot asociatīvu, telpisku formu kompozīciju.
- Telpisko papīra plastikas modeli izgaismo ar lukturīti no dažādiem rakursiem, iegūstot krītošo ēnu projekcijas.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Ilģi „Saulē brida miglājos”.
Enija Subača, 14 gadi, 7. klase

Dž. Keidžs, „Meditācija skaņās”.
Laura Misiņa, 14 gadi, 7. klase

Fragments no skatuves maketa.
Sanija Kira Kezbera, 14 gadi, 7. klase

Skatuves makets.
Anda Rostoka, 12 gadi, 6. klase

SECINĀJUMI Audzēkņi atklāj jaunu rakursu gaismas lietderības un funkcionalitātes kontekstā, kas palīdz vizualizēt scenogrāfijas maketam izvēlēto kompozīcijas ideju. Gūst iemaņas, izmantojot krītošo ēnu, veidot optiskas virsmu faktūras noteiktā telpā vai vidē. Apjauš, ka šie elementi lieliski noder atmosfēras un noskaņas radīšanai telpā vai vidē.

Tas, ko audzēkņi klausoties mūziku spēj uztvert un interpretēt savās kompozīcijās, visbiežāk ir ritms. Skolēniem šis uzdevums interesi raisīja brīdī, kad makets bija jāizgaismo.

TEKSTILŠĶIEDRA KĀ SCENOGRĀFIJAS ELEMENTS

UZDEVUMS Izteikt emocijas telpā, lietojot izteiksmes un tehniskos līdzekļus.

AUDZĒKŅU VECUMS 9 – 12 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Gleznošana, Tekstils.

MATERIĀLI Dzija, audumi, kartons, skavotājs, līme, LED gaismas, baterijas, gaismas lukturītis.

DARBA GAITA

- Šķiedru izvēle, audumu griešana, plēšana.
- Dziju pavedienu un audumu strēmeļu kārtošana pēc katra sajūtām.
- Gaismas projekcijas uz šķiedrām.
- Ēnu spēles kā papildus elements telpā radoša darba iedvesmai.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Dārta Logina, Linda Misiņa,
9 gadi, 3. klase

Estere Daukste, Sabīne Kronberga,
9 gadi, 3. klase

Audzēkņu ekskursija uz Valmieras Drāmas
teātra aizkulisēm.

Anda Rostoka, 12 gadi, 6. klase

Linda Misiņa, 9 gadi, 3. klase

Linda Misiņa, 9 gadi, 3. klase

Laura Rostoka, 10 gadi, 3. klase

Estere Daukste, 9 gadi, 3. klase

SECINĀJUMI

Audzēkņiem patika izmantot tekstila pavedienus un audumus, kurus piemeklējot vai attiecīgi sagatavojot, viņi papildināja savu maketu – skatuvi. Krāsa kā vizuālās izteiksmes līdzeklis radīja noskaņu maketā. Valsts konkursa norises laikā audzēkņi iepazīna Valmieras Drāmas teātri, tā darbību no aizkulišu puses, kas deva motivāciju radošam darbam ar scenogrāfijas uzdevumu. Izmantojot lukturīti un spīdinot uz tekstilšķiedru elementiem, gaismas un ēnas maketā radīja pašas interesantākās emocijas un izjūtas.

TĒLU RADĪŠANA, IZMANTOJOT LATVIEŠU TAUTAS MĪKLU

UZDEVUMS Radīt asociatīvu tēlu, kura ietekme ir latviešu tautas mīkla “Milzis stāv tīruma malā, zaļa platmale galvā”.

AUDZĒKŅU VECUMS 10 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

MATERIĀLI Papīrs, līme (dažāda veidi).

DARBA GAITA

- Skolēni min latviešu tautas mīklu. Savā starpā un ar skolotāju pārrunā, kas ir mīklas atminējums.
- Noskaidrojot, kas ir mīklas atminējums, skolēniem jāskicē kā mīklas atminējumu neparādīt tiešu – burtisku, bet domājot asociācijās par to, kā un kas norisinās ap šo tēlu. Domājot par to, lai skatītājam, raugoties uz darbu, uzreiz neveidojas skaidrs mīklas atminējums.
- Kad idejas ir precizētas, tās tiek realizētas kā telpiski objekti.
- Veido cepures pamatu – tiek izvēlēta “cilindra” forma.
- Pēc skices veido tēlus – ja tie ir cepures iekšpusē, tad cepures vienu daļu atstāj atsegtu, ja ārpusē – pilns cepures veidols, un tēli, kas saistās ar koku (mīklas atminējums), ir ap šo formu.
- Nobeigumā skolēni prezentē savas cepures.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Vanessa Šmenko, 10 gadi, 3. klase

Mārtiņš Ozols, 10 gadi, 3. klase

Vanessa Šmenko, 10 gadi, 3. klase

Raiens Mālnieks, 13 gadi, 3. klase

Toms Brakšs, 13 gadi, 3. klase

Melānija Oņisimjuka, 10 gadi, 3. klase

SECINĀJUMI Skolēni izrādīja lielu interesi par darbu, jo šajā uzdevumā bija nepieciešams parādīt savu izpratni par koku kā tēlu, nevis augu. Problēmas sākumā sagādāja ideju ģenerēšana. Audzēkņiem bija grūti domāt asociatīvi. Pārrunājot un domājot par koku – kā tas tiek izmantots, dažādiem notikumiem – idejas raisījās. Skolēniem bija idejas, ka koks saistās ar šūpolēm, ar zirnekļu tīkliem, ar veciem, salūzušiem zariem. Audzēkņiem radās doma, ka koku var izmantot kā veļas žāvētāju. Uzdevums bija interesants un rosinošs. Audzēkņi darbu prezentēja, gūstot iemaņas paust un aizstāvēt savu ideju.

EMOCIJU ATSPoguĻojums Telpiskā Objektā “KASTE PAR VASARU”

UZDEVUMS Radīt koncepciju telpiskam objektam, kas atspoguļotu konkrētas emocijas. Izveidot telpisku objektu kastes veidolā.

AUDZĒKŅU VECUMS 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

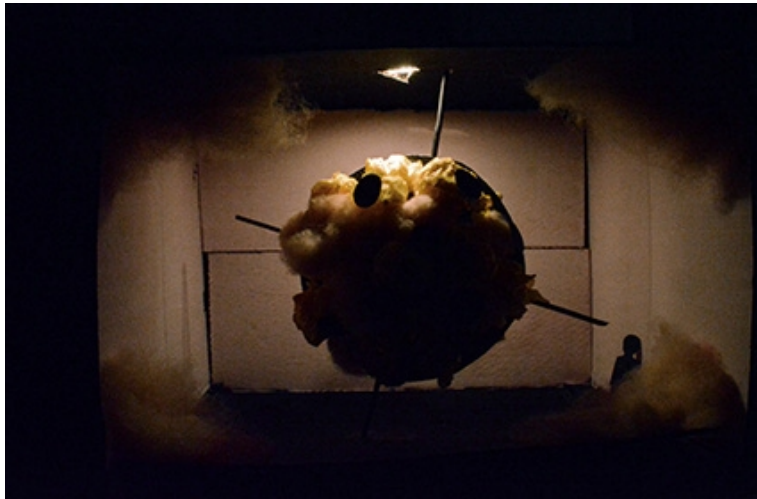
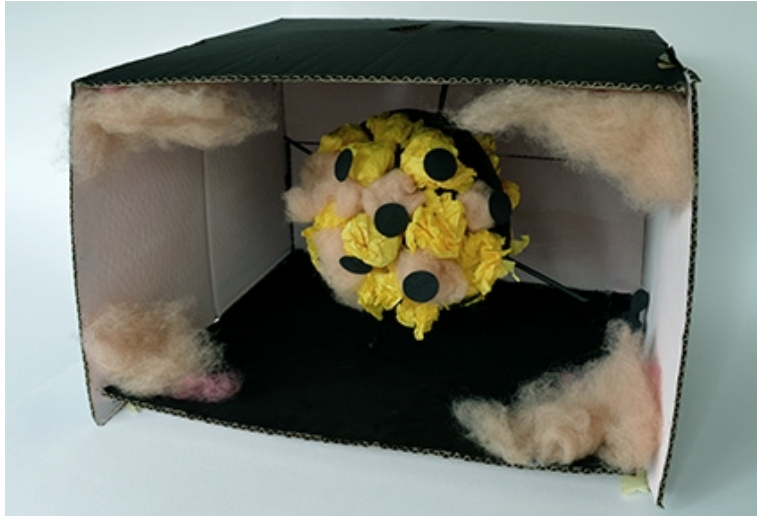
MATERIĀLI Kartons, gvašas, aplikāciju papīrs, kreppapīrs, koka irbulīši, vatei līdzīgs materiāls, stieple, skočs un karstā līme, spuldze.

DARBA GAITA

- Emociju, sajūtu izvēle.
- Idejas izstrāde skicēs.
- Tehnikas izvēle, materiālu atlase.
- Telpiska objekta izveide.
- Darba eksponēšana izstādē.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

- 6.A klases audzēkņi 2 mācību stundas klausījās mūziku, lasīja literārus sacerējumus, lai izvēlētos uzdevumam nepieciešamo emociju sarakstu.
- Arī šī darba autore Dārta rakstīja savu sajūtu, emociju sarakstu un tad zīmēja skices, lai tās vizuāli izteiktu.
- Nākošajā etapā Dārta pārdomāja materiālu izvēli. Dārta stāsta par krāsu un formu izvēli un to nozīmi: “Šajā darbā ir trīs krāsas – melna, dzeltēna un gaiši rozā. Dzeltens man saistās ar siltu dienu. Dzeltens ar melnu atgādina bites. Melns – vakarus, bet rozā atgādina ziedus. Šīs lietas kopā man atgādina siltu vasaras dienu. Un vasara saistās ar prieku. Varētu teikt, ka darba galvenā emocija ir prieks. Iedvesma ir dziesma, jo šīs ir krāsas, kuras es redzu galvā, kad klausos dziesmu “Crazy”, kuru izpilda Gnarl Barkley. Darba vidū ir liela lode. Tas ir tāpēc, ka dziesmā viņš dzied, ka viņš ir traks. Un trakums man saistās ar pasauli – savā ziņā tie trakākie valda pasauli. Un pasaule šajā gadījumā ir Zemeslode. Bet ikdienā traki var būt kādi notikumi, vai piedzīvojumi. Secinājums: darba vēstījums ir mana ideālā vasaras diena, kas ir silta, saulaina, piedzīvojumiem pilna, un ar patīkamu vakaru nobeigumā.”
- Tika piemeklēta piemērota kartona kaste un, atbilstoši skicei, izveidots telpisks objekts, pievienojot arī gaismas instalāciju – spuldzi, kas, pēc veiktajiem izmēģinājumiem, izgaismoja telpu no augšas.
- Darbs tika eksponēts skolas audzēkņu darbu izstādē, kurā visiem skatītājiem bija iespēja balsot par savu favorītu.

Dārta Mitko, 13 gadi, 6. klase

SECINĀJUMI Dārtai, atšķirībā no daudziem citiem skolēniem, svarīgs elements darba tapšanā bija gaisma, kas pilnībā pārveidoja sākotnējo iespaidu par darbu. Interesanti bija pētīt materialitātes un telpiskuma savstarpējās attiecības.

TELPISKS MUZIKĀLA MOTĪVA UN TEKSTA ATVEIDOJUMS “ZVAIGŽŅU CEĻŠ MĀJĀS”

UZDEVUMS Radīt koncepciju telpiskam objektam, kas atspoguļotu kādā skaņdarbā paustās idejas un emocijas, izveidot telpisku objektu kastes veidolā.

AUDZĒKŅU VECUMS 15 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

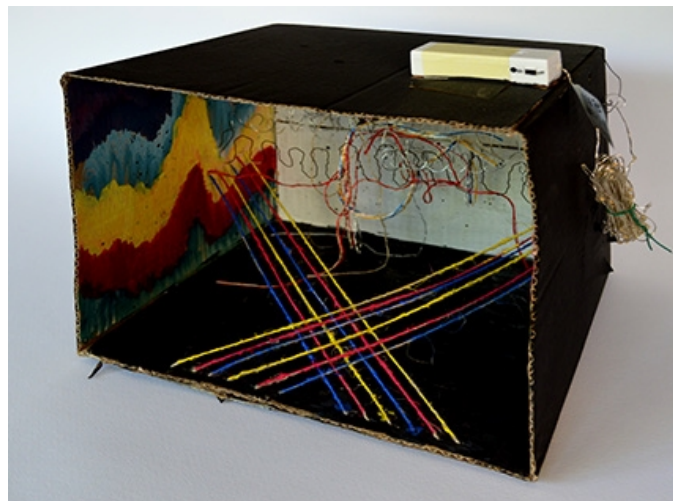
MATERIĀLI Kartons, stieple, diegs, akrila krāsas, spuldziņu virtene.

DARBA GAITA

- Dziesmas izvēle.
- Idejas izstrāde skicēs.
- Tehnikas izvēle, materiālu atlase.
- Telpiska objekta izveide.
- Darba eksponēšana izstādē.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

- 6.A. klases audzēkņi 1 mācību stundu klausījās mūziku, lai izvēlētos uzdevumam piemērotu muzikālu motīvu.
- Tie audzēkņi, kas bija atraduši, arī šī darba autore Anastasija (Sam Tinesz, “Far from Home”), rakstīja savu sajūtu un asociāciju sarakstu, un tad zīmēja skices, lai vizuāli tās izteiktu.
- Nākošajā etapā Anastasija pārdomāja materiālu izvēli. Ceļa motīva atainošanai viņa nolēma lietot samudžinātu stiepli, kas ilustrētu sarežģījumus, krāsainus diegus – lai rādītu gaismas staru nozīmi ceļā un akrila krāsas – joslas iespaida pastiprināšanai.
- Tika piemeklēta piemērota kartona kaste un, atbilstoši skicei, izveidots telpisks objekts, pievienojot arī gaismas instalāciju – lampiņu virteni.
- Darbs tika eksponēts skolas audzēkņu darbu izstādē, kurā visiem skatītājiem bija iespēja balsot par savu favorītu.
- Ekspozīcijā tika iekļauts arī darba apraksts, kurā autore stāsta, ka gribējusi parādīt ceļu un visas tās grūtības, kas sagaida cilvēku ceļā uz viņa mājām, kā arī zvaigžņu gaismu, kas rāda ceļiniekam pareizo virzienu.

Anastasija Vavilova, 15 gadi, 6. kurss

SECINĀJUMI Skolēniem, tajā skaitā darba autorei Anastasijai, prevalē iespēja izvēlēties krāsas un līnijas kā savu ideju izteiksmes līdzekļus, un arī telpiskumu aprakstošus līdzekļus.

SCENOGRĀFIJAS MAKETS “MŪZIKA”

UZDEVUMS Detalizēti iepazīt scenogrāfijas izveidi no idejas skices līdz maketa izveidei mērogā. Darbu papildināt ar aprakstu, skaņdarbu un gaismu. Gūt ieskatu par mūsdienu scenogrāfijas tendencēm pasaulē un Latvijā.

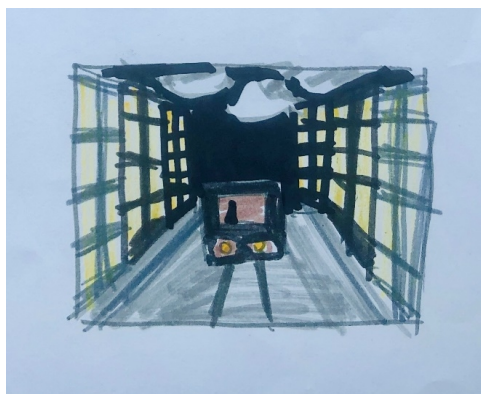
AUDZĒKŅU VECUMS 14 – 16 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā.

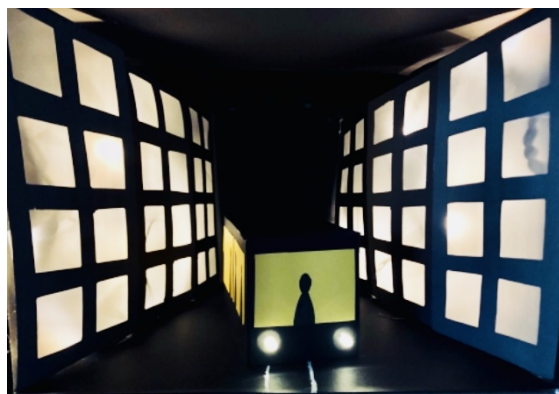
MATERIĀLI Dažādu toņu papīri, zīmuļi, flomāsteri, kartons, stieples, PVA līme, guaša krāsas, led spuldziņu virtenes.

DARBA GAITA Pētījumā vispirms iepazīnāties ar pieejamo materiālu – kinofilmām, interneta resursiem, grāmatām, studiju iespējām Latvijas Mākslas akadēmijā scenogrāfa profesijas apgūvē, piedalījāties scenogrāfa, skolas bijušā audzēkņa Kristapa Kramiņa lekcijā. Pēc tam katrs audzēknis izvēlējās sev interesējošo muzikālo tēmu, izstrādāja skices, labāko variantu izmantojot maketa veidošanā. Paralēli pētījām maketa izgaismošanas iespējas, un veiksmīgākais variants tika pielietots maketa izgaismošanā.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Angelina Savarina, 15 gadi, 5. kurss

Elīza Skrebeļa, 14 gadi, 5. kurss

Dmitrijs Jeršovs, 15 gadi, 5. kurss

Viktorija Bogdanova, 15 gadi, 5. kurss

Elizabete Marcinkuss, 15 gadi, 5. kurss

SECINĀJUMI Prieš darba tematikas un rezultātu daudzveidība audzēkņu maketos.

OBJEKTS PLUS EMOCIJAS

UZDEVUMS Domāt telpā, izmantojot scenogrāfijas izteiksmes līdzekļus.

AUDZĒKŅU VECUMS 11 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija, Zīmēšana.

MATERIĀLI Krāsaini papīri, dažādi audumi, līmlentes, līme, kaste, luksturītis.

DARBA GAITA

- Audzēkņi izvēlas objektu un emociju, kura patīk. Piemēram, nobijušās durvis, skumjais logs, niknā lampa, priecīgais krēsls, domīgais akmens, sapņainais stabs, iemīļējusies cepure.
- Vispirms audzēkņi iedomājās sevi šādos emocionālos stāvokļos.
- Audzēkņi skicē iztēlotos stāvokļus, izmantojot pantomīmu.
- Izmanto deformēšanas un pārspīlēšanas paņēmienus darbā.
- Tiek pārrunāta saistība starp krāsu un emocijām.
- Eksperimenti ar gaismu.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Skolēni iepazīstas ar scenogrāfijas elementiem - aizkari, apjomīgas dekorācijas, gleznotas kulises un aizmugures prospekti, kā arī dekorāciju izkārtojums skatuves telpā.

Veicot uzdevumu, audzēkņi attīstīja savu emocionālo domāšanu, spējas un iemaņas:

- spēju apzināti atklāt savu jūtu pasauli, to attīstīt un izkopt;
- bagātināt domāšanu, to emocionāli piesātinot.

Priecīgas lapas. Hmeļnicka Melānija, 4. klase

Vientulība. Jankavs Dīvs, 4. klase

Bēdas. Laužuka Evelīne, 4. klase

Skumjas. Pavloviča Arta, 4. klase

SECINĀJUMI Skolēniem šis uzdevums bija interesants un vienlaikus arī sarežģīts. Vajadzēja pasauli uztvert un atspoguļot caur emocijām. To var atklāt dažādos veidos – jutekliski, iracionāli, temperamentīgi, krāsaini. Var objektiem un parādībām piešķirt it kā cilvēciskas īpašības, kas tiek atklātas, radot īpašus psiholoģiski piesātinātus krāsu salikumus, dažādi deformējot un eksponējot attēlojamās formas, kombinējot tās attiecībās – noskaņās.

TELPAS NOSKAŅAS RADĪŠANA

UZDEVUMS Radīt telpā divas dažādas noskaņas, pielietojot vienādus izteiksmes līdzekļus un materiālus.

AUDZĒKŅU VECUMS 13 – 14 gadi.

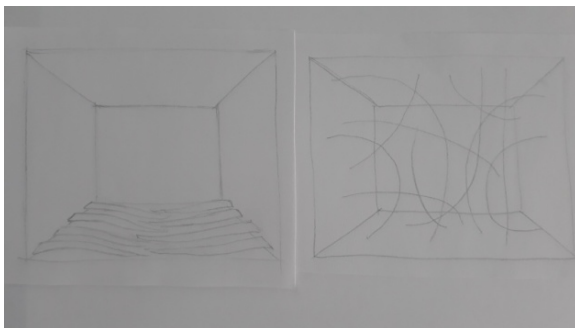
MĀCĪBU PRIEKŠMETS Papīra plastika.

DARBA GAITA

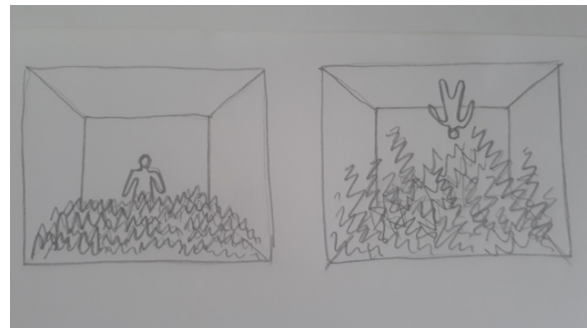
- Atbilstoši uzdevuma nosacījumiem, tiek veidotas skices.
- Izteismīgākās skices tiek realizētas materiālā.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

- Lai būtu vieglāk izprast uzdoto, tiek ieteikts izmantot vienkāršus materiālus, piemēram, sagrieztas un locītas papīra strēmeles.
- Audzēkņi sākumā izveido skices uz papīra.
- Izvēlētās skices audzēkņi realizē materiālā. Darbam izmanto papīru, līmi, šķēres, maketēšanas nazi.

Anželika Aleksandrija, 14 gadi, 6. klase

Evelīna Zakovska, 13 gadi, 6. klase

Anželika Aleksandrija, 14 gadi, 6. klase

Evelīna Zakovska, 13 gadi, 6. klase

SECINĀJUMI Audzēkņiem bija vieglāk strādāt un izprast uzdevumu, ja tika noteikti konkrēti izmantojamie līdzekļi un materiāli. Tā viņi labāk saprata, ka, izmantojot tos pašus materiālus, bet mainot to novietojumu telpā, var radīt atšķirīgu kompozīciju un noskaņu telpā.

VĒSTĪJUMS MAKETA KASTĒ

UZDEVUMS Emocijas un sajūtas telpā. Mūzika telpā.

AUDZĒKŅU VECUMS 13 – 15 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Gleznošana, Kompozīcija.

MATERIĀLI Gaismas lukturīši, gaismas filtri, dažāda veida papīrs, tekstils, piknika kociņi, plastilīns, makšķeraukla, gumijas līme, karstā līme, PVA līme, flomāsteri, guaša krāsas.

DARBA GAITA

- Pirms sākt praktisko darbu, ar skolniekiem apskatījām prezentāciju “Skatuves tēls un izteiksmes līdzekļi scenogrāfijā”.
- Pārrunājām to, kas ir scenogrāfs, ko viņš dara. Apspriedām teātra apmeklēšanas pieredzi. Runājām, kas ir makets un kāpēc tādu vajag taisīt.
- Noskaidrojām arī to, kas ir vēstījums. Skatījāmies Prāgas kvadriennāles Latvijas studentu mazos uzdevumus “Sākums” un analizējām tos.
- Runājām par mērogu un proporciju, apskatot dažāda izmēra papīra cilvēkus, kas vienā un tajā pašā kastē aizņēma vairāk vai mazāk vietas.
- Sākumā notika eksperimenti ar gaismu un dažādiem materiāliem. Piedāvājumā bija visdažādākie lukturīši, krāsaini gaismas filtri un citi materiāli, kurus audzēkņi varēja paši izvēlēties.
- Skolnieki ievietoja izvēlētos materiālus jau iepriekš piešķirtajās biroja papīra kastēs un tos gaismoja, vērojot vizuālās pārmaiņas. Vienlaicīgi audzēkņiem bija jādomā par pamatzdevumu, kas, atkarībā no vecuma grupas ir “Emocijas un sajūtas telpā” vai “Mūzika telpā”. Paralēli gaismošanai audzēkņi varēja zīmēt skices un veikt pierakstus, kā arī klausīties austiņās izvēlēto mūziku.
- Daži audzēkņi savu vizuālo piedāvājumu attīstīja uz materiālu un gaismas eksperimentos balstītu bāzi, bet bija arī tādi, kas vairāk domāja skicēs un tad šo domu *telpiskoja*.
- Darba procesā piedzīvojām arī tehniskas dabas neveiksmes. Lai arī maketus bija paredzēts līmēt ar gumijas līmi, tā tika ātri iztērēta un nācās lietot PVA līmi, kas deformēja maketa kastes formu. Arī guaša krāsa, kas sajaukta ar PVA līmi un uzklāta uz dotās biroja papīra kastes, izrādījās nepareizs risinājums. Rezultātā cītīgākie audzēkņi saņēmās un maketus pārtaisīja.
- Par darba procesa noslēgumu var uzskatīt maketu izstādi skolā, kurā varēja apskatīt arī pārējo audzēkņu darbus, kas tapuši pie citiem pedagogiem. Interese par izstādītajiem maketiem bija pārsteidzoši liela. Tie tika pētīti gan vizuāli, gan manuāli. Bērni savā starpā tos apsprieda un fotografēja.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Mērogs un proporcijas, 1:50, 1:20, 1:10,

Megija Vanaga, 15 gadi, 4.C klase

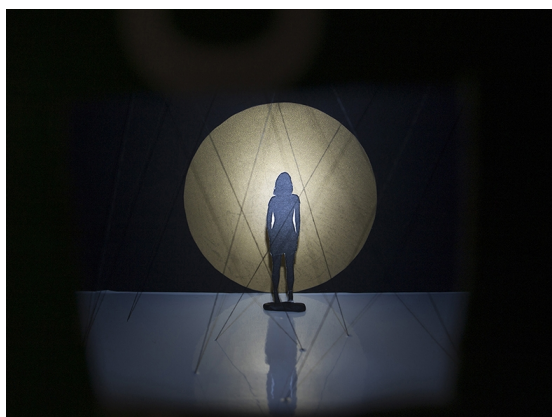
Gaisma un ēna.
Skolotājas Daces Pudānes darbs iedvesmai

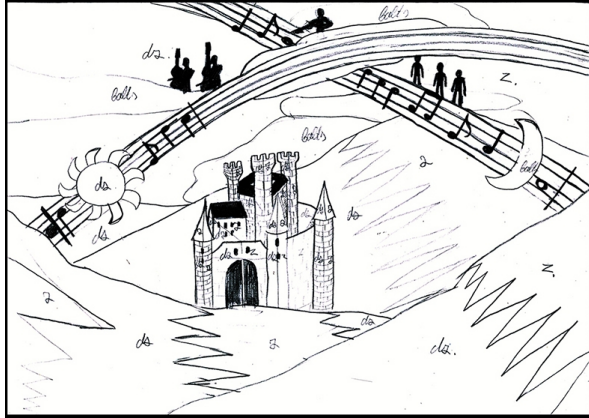
Viktorija Tapeiko, 13 gadi, 4.C klase

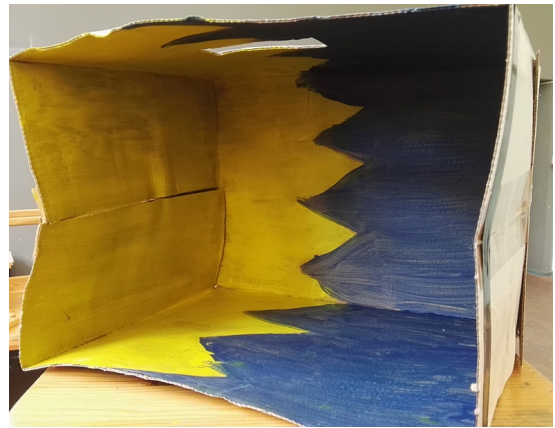
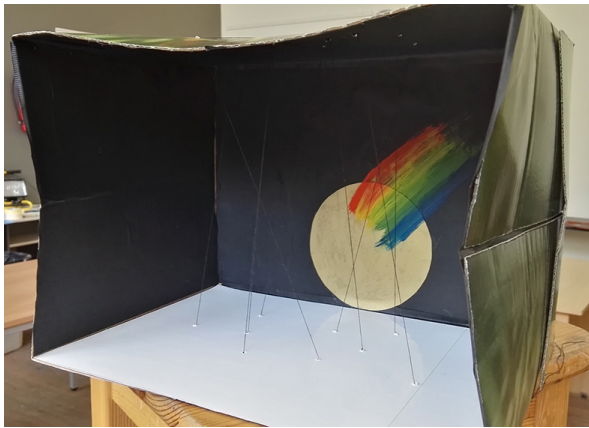
Materiāls un gaisma.
Skolotājas Daces Pudānes darbs iedvesmai

Samanta Everte, 13 gadi, 4.C klase

Idejas skice un realizētais makets, Rodions Šerstjanihs, 15 gadi, 4.C klase

Deformētās maketa kastes, kas tika pārtaisītas. Rodions Šerstjanihs un Samanta Everte

SECINĀJUMI Audzēkņiem vislielākos laika resursus paņēma tieši tehniskais izpildījums. Otrreiz darot šāda veida uzdevumu, ierobežotu arī materiālu izvēli. Atklājums – gaismas burvība. Brīdī, kad skolnieki tika pie gaismas lukturīšiem, viņiem pavērās pavisam jauna pasaule, kurā daudzi ar neviltotu interesi uzskatījās. Bet, ņemot vērā limitēto stundu daudzumu uzdevumam, gaismošanas tehniskā puse tomēr palika uz pedagoga pleciem. Būtu vērts ar skolniekiem nesteidzīgā veidā atsevišķi apgūt arī lodēšanu. Lai arī tapa darbi ar daudz nepareizībām, kuros iztrūka arī tehniskā kvalitāte, paši skolnieki šo uzdevumu veica ar interesi, jo scenogrāfijas maketu, iespējams, taisīja pirmo reizi mūžā. Atvērts palika jautājums – vai maketam ir jābūt perfektam, ja tas nekalpo kā rasējums reālai skatuves uzbūvei, ko izmanto tehniskie darbinieki?

PAŠA GATAVOTA KASTE KĀ SKATUVE UN TĒLS

UZDEVUMS Pītas kartona kastes izstrāde, tematiskas telpiskās instalācijas izgatavošana.

MĒRĶIS Pašam radīt telpisku vidi un pilnveidot izpratni par scenogrāfa profesiju. Attīstīt prasmi patstāvīgi izstrādāt savu radošo ideju, izmantojot dažādus materiālus.

AUDZĒKŅU VECUMS 11 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija, Darbs materiālā.

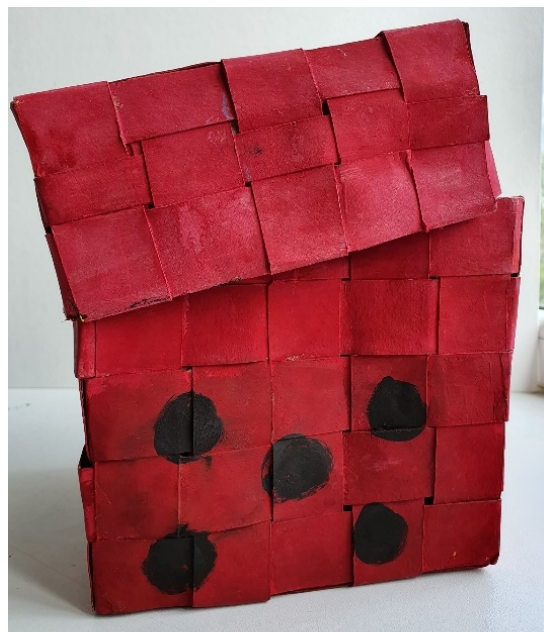
MATERIĀLI Kartons, guaša krāsas, otas, līme, šķēres, marķieris, rotaļlietas, plastilīns, karstā līme.

DARBA GAITA

- Skices izstrāde.
- Kartona kastes izstrāde no kartona joslu slejām.
- Telpas un tēlu idejiskā apvienošana, radot kopīgu stāstu.
- Praktiskā darba gaita – vairāku pakāpju uzdevuma realizēšana.

Laura Mironova, 11 gadi, 4. klase

Aleksa Andersone, 11 gadi, 4. klase

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Laura Mironova, 11 g., 4. klase

Aleksa Andersone, 11 g., 4. klase

SECINĀJUMI Audzēkņu uzdevums bija radīt telpu, tēlus, kas atbilstu brīvi izvēlētajai tematikai. Attēlos redzamo darbu tematika bija – ballīte, cirks. Darba procesā audzēkņiem lielāko aizrautību izraisīja iespēja radošajā procesā izmantot mazās rotaļlietas. Audzēkņi guva priekšstatu par scenogrāfiju un scenogrāfa profesiju. Pilnveidoja prasmi patstāvīgi realizēt savas radošās idejas. Darbu uzsākot, secinājām, ka audzēkņi maz zina par scenogrāfiju, tāpēc, lai audzēkņiem būtu plašāks skatījums par šo tēmu, organizējam mācību ekskursiju uz Latvijas Nacionālo teātri, lai iepazītu aizskatuvi.

ASOCIĀCIJAS UN TELPA

UZDEVUMS Veicināt audzēkņu izpratni par telpas tēlainību un raksturu, izmantojot gaismu, krāsu, faktūru, līniju, citas formas, kas neveido priekšmetisko vidi.

AUDZĒKŅU VECUMS 11 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Maketēšana.

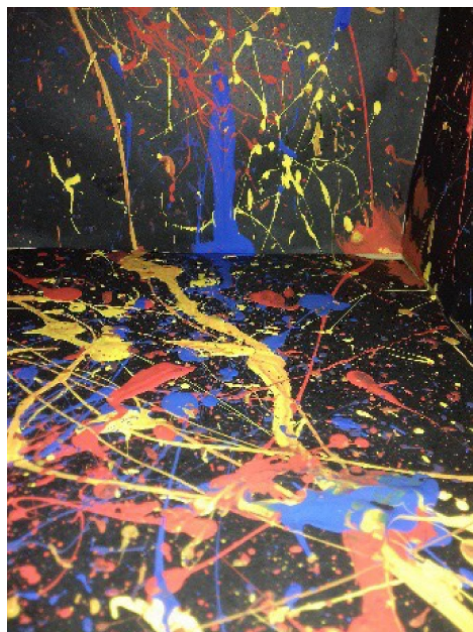
MATERIĀLI Kaste, papīrs, kartons, tekstils, gaismas objekts, krāsaini līmplēves filtri, skočs, līme, markeri, krāsa.

DARBA GAITA

- Izskaidrot veicamā darba būtību un jēgu, lai saprastu, ka telpas tēlainību un raksturu var panākt ar ļoti minimāliem izteiksmes līdzekļiem.
- Apskatīt piemērus no Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskolas metodiskajiem fondiem.
- Idejisko skiču veidošana, izpildījuma tehnikas izvēle, piemērotāko materiālu izvēle.
- Gaismas nozīmes izvērtēšana.
- Darbu izstrāde.
- Darbu aprakstu veidošana.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Emocija – Sajūsma

Rinalds Kazulis, 13 gadi, 6. klase

Emocija – Vientulība

Elizabete Sirmā, 12 gadi,
Laura Sirmā, 13 gadi, 6. klase

Emocija – Apjukums

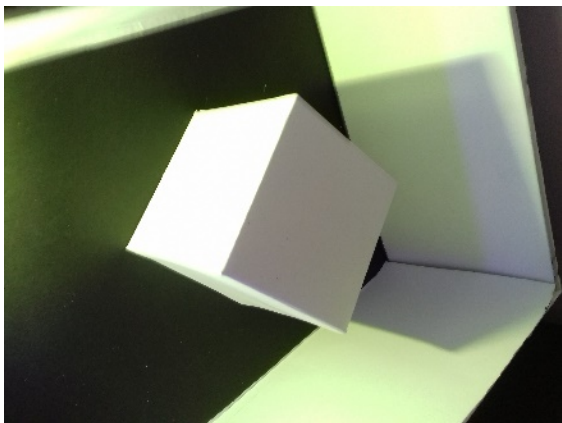
Anastasija Grigorjeva,
Darja Petrova, 13 gadi, 6. klase

Emocija – Laimīgs

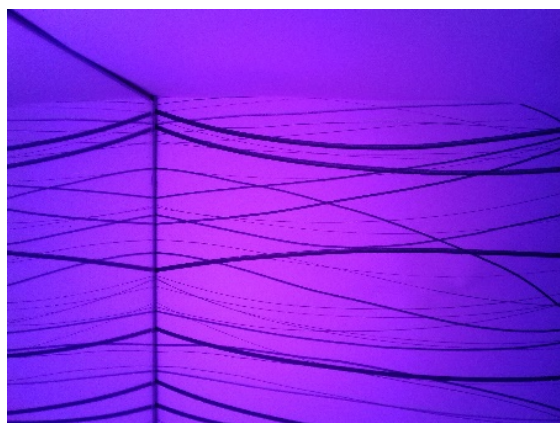
Renāte Babre, Anastasija Mališeva,
Zana Nikonova, 13 gadi, 6. klase

Emocija – Garlaicība

Ariana Orlovska, Nikita Vavilovs, 13 gadi,
6. klase

Emocija – Nervozitāte

Oļesja Samuilova, 13 gadi, 6. klase

SECINĀJUMI

Problēmas audzēkņiem sagādāja telpas noskaņas radīšana bez priekšmetiem, izmantojot tikai dažādus mākslas izteiksmes līdzekļus, kas ir apgūti mācību procesā.

Kaut arī tika piedāvāti dažādu krāsu papīri, audzēkņi telpas fonam izmantoja tikai melnu vai baltu papīru.

Kad ideja tika izvēlēta, pats darba process un realizācija vairs nesagādāja grūtības.

Ekspertētēšanas iespējas ar krāsaino gaismu audzēkņiem izraisīja vislielāko interesi – tumsa un gaisma kā diena un nakts, tumši un gaiši apveidi, spilgtas gaismas un ēnu laukumi. Atstarotās gaismas daudzuma ietekme emocionāli izraisa sajūtas un asociācijas, maina noskaņojumu.

Audzēkņi patstāvīgi veidoja darba aprakstus savas idejas pamatojumam, un tas nesagādāja problēmas.

ABSTRAKTAS, EMOCIONĀLAS VIDES ATTĒLOŠANĀ PLAKNĒ UN TELPĀ

UZDEVUMS 1 Abstrakti attēlot kādu emociju plaknē, izmantojot krāsu un laukumu.

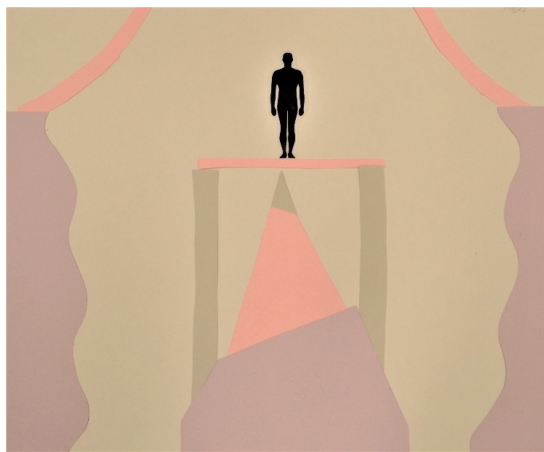
AUDZĒKŅU VECUMS 12 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

MATERIĀLI Krāsains papīrs, cilvēka siluets, mērogs 1:20.

DARBA GAITA Kārtojot dažādu formu un krāsu papīra atgriezumus uz A2 formāta laukuma, audzēkņi attēlo kādu emociju. Ievietojot darbā cilvēka siluetu, šis darbs pārtop par emocionālu vidi, telpu. Papīra formas netiek pielīmētas, bet gatavais darbs tiek nofotografēts. Audzēknis var izjaukt gatavo darbu un veidot citu emocionālu vidi. Šis uzdevums ir kā treniņš nākamajam telpiskajam uzdevumam.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Miers. Elza Joja, 12 gadi, 5. klase

Apjukums. Marija Riere, 12 gadi, 5. klase

Bailes. Sibilla Šterna, 13 gadi, 5. klase

Vientulība. Elza Joja, 12 gadi, 5. klase

SECINĀJUMI Sākumā audzēkņiem šķita grūti neizmantot konkrētus objektus, lietas un tēlus, attēlojot emocijas. Kad viņi saprata kā ar formu un krāsu palīdzību parādīt atšķirīgas emocijas, audzēkņi aizrāvās ar uzdevuma izpildi.

UZDEVUMS 2 Ar scenogrāfijai raksturīgiem izteiksmes līdzekļiem telpiski attēlot emocijas un sajūtas kastē. Trenēt iztēli, abstrakti attēlojot kādu emociju telpā izmantojot krāsu + formu + gaismu.

AUDZĒKŅU VECUMS 12 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

MATERIĀLI Kartona kaste, dažādi materiāli, cilvēka siluets (mērogs 1:20), gaismeklis.

DARBA GAITA

- Veido noskaņu, izmantojot scenogrāfijai raksturīgus izteiksmes līdzekļus – gaismu, proporcijas, ritms, faktūra, materialitāte. Lieto gatavu kasti attiecīgajā izmērā. Izvēlas mērogu, kādā būs darbs (cik metrus plata, augsta, dziļa būs telpa). Salīdzina ar reālu telpu izmēriem (klase, skatuve).

- Darbs ar gaismu. Kasti izgaismo ar vienu vai vairākiem gaismas objektiem. Gaismas avoti var būt novietoti gan kastes iekšpusē, gan ārpusē.
- Mērogs. Telpas maketu papildina ar cilvēka figūras siluetu mērogā 1:20.
- Eksperimentē ar krāsu + formu + gaismu, radot emocionālu vidi.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

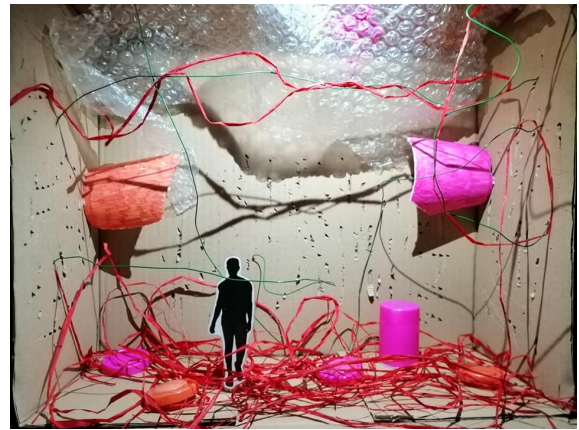
Zinātkāre – nezināmais.
Megija Roze, 11 gadi, 4. klase

Sapņaini.
Lote Zabarovska, 12 gadi, 5. klase,

Izmisums.
Estere Marta Grinberga, 13 gadi, 5. klase

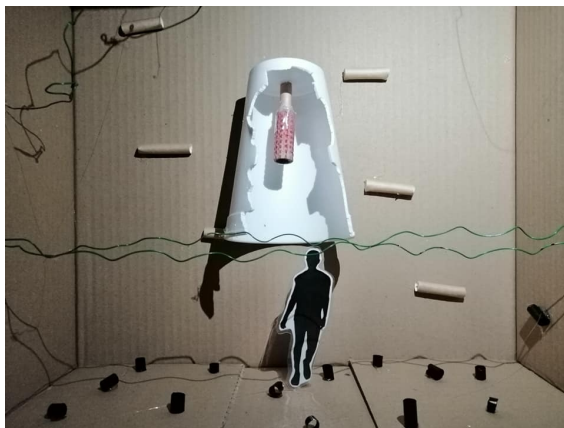
Samulsums.
Kitija Kripševica, 11 gadi, 4. klase

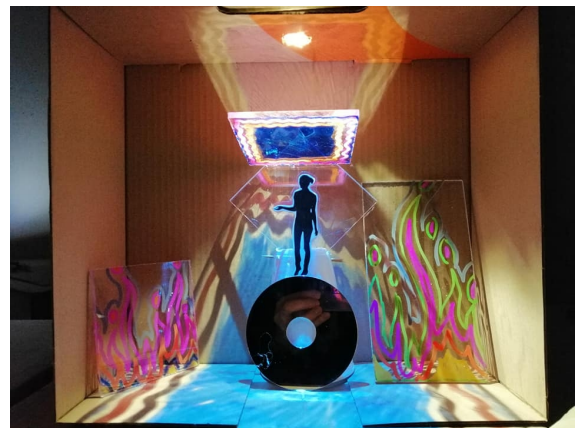
Noslēpums. Marija Riere, 12 gadi, 5. klase

Bailes. Annija Freimane, 12 gadi, 5. klase

Aizdomājos...
Toms Ūselis, 11 gadi, 4. klase,

Patīkams satraukums par nezināmo.
Amanda Želve, 11 gadi, 4. klase,

SECINĀJUMI Audzēkņiem ļoti patika attēlot savas emocijas abstrakti. Tā bija iespēja viņiem "runāt" vizuālā valodā par sev aktuālām lietām, emocijām. Uzdevums pilnveidoja audzēkņu pieredzi eksperimentēt ar materiāliem un tehnikām. Pildot šo uzdevumu, audzēkņi patiesi aizrāvās.

ĒNAS NOZĪME SCENOGRĀFIJĀ

UZDEVUMS Vizualizēt stāstu, izmantojot gaismas un ēnas spēli.

AUDZĒKŅU VECUMS 10 – 12 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā.

MATERIĀLI Papīrs, sērkociņi, gaismas avots – lukturītis.

DARBA GAITA

- Uzrakstīt scenāriju, savu stāstu.
- Izveidot lakonisku priekšmetu un tēla izvietojumu maketā.
- Ar gaismas avota palīdzību veidot scenogrāfiski interesantu stāstu.

Makets “Vientulība”. Sandija Nāckalne, 2. klase, 11 gadi:

“Savā darbā es attēlošu cilvēku un divus krēslus. Cilvēks ir viens, bet aizmugurē ir ēna. Divi krēsli – viens cilvēkam, otrs – ēnai. Ēna rada sajūtu, ka tomēr tu neesi viens. Sienas būs melnas, jo tās man asociējas ar vientulību.”

Gaisma no augšas rada mājīgu, ikdienišķu noskaņu.

Gaisma no aizmugures rada trauksmainu noskaņu.

Gaisma pa diagonāli veido interesantu fonu.

Slīdošā gaisma. Cilvēks kļūst neredzams.

Gaisma tiek spīdināta caur sērkociņu režģi, tas rada iespaidu par ēnas ierašanos.

Atrasta kontrastaina ēna noteiktā vietā – rodas iespaids, ka ēna ir otrs cilvēks.

SECINĀJUMI Darba process bija aizraujošs, atklājumi bija negaidīti. Rezultāts sasniegts – radīta ilūzija, ka ēna darbojas telpā, tā ir pietiekami aktīva, rada klātesamības iespaidu.

KUR DZĪVO NOSLĒPUMAINAIS VIESIS?

UZDEVUMS Veidot telpisku kompozīciju, pētot un atdarinot augļa vai dārzena “āriņu”, atklājot un raksturojot tā “iekšņu”.

AUDZĒKŅU VECUMS 8 – 10 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā.

MATERIĀLI Papīrs, zīmuļi, kaste ar vāku, dažādu krāsu un faktūru papīri, auklas, papīra skaidas, PVA līme, ota, guaša krāsas, karstās līmes pistole un stiebri, porolons, vilnas kārsums, filcējamā adata, ziepes, actiņas rokdarbim, šķēres, papīra nazis.

DARBA GAITA

- Augļa vai dārzena izvēle, skicēšana, stilizēšana.
- Augļa vai dārzena ārpusē un iekšpusē izpēte un atdarināšana, izmantojot kastes formu.
- Augļa vai dārzena sēklu, kauliņu vai kodolu izpēte, radoša tēla izveide un tā formas veidošana, “atdzīvināšana”.
- Sagatavo informāciju un prezentē savu darbu klases biedriem.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

- Izvēlēties augli vai dārzeni, kas vislabāk garšo vai patīk.
- Uzskicē augļa/ dārzena ārpusi, nostilizē to kastes formā. Iekrāso skici!
- Izpēti augļa/ dārzena mizas krāsu, faktūru, kātiņu, lapas u.c. Piemeklē atbilstošus materiālus to atspoguļošanai (kreppapīri, papīra skaidas, līme, guaša krāsas, otas, šķēres).
- Aplīmē kastes ārpusi, veidojot tās faktūru un krāsu atbilstoši augļa/ dārzena mizai, papildini ar nepieciešamajām detaļām.
- Ja nepieciešams, piepildi kasti, atdarinot augļa/ dārzena mīkstumu, paredzot atbilstoša lieluma iedobes sēklām, kauliņiem, vai kodoliem (porolons, vilnas kārsums, filcējamā adata, ziepes).
- Skicē sēklas, kauliņus, kodolus un izdomā tiem piemītošās rakstura īpašības. Radi savus tēlus!
- Atbilstoši iecerei, izgatavo sēklas, kauliņus vai kodolus. Iīmējot kārtās kartonu līdz vajadzīgajam apjomam. Izmanto detaļas rakstura īpašību atspoguļošanai!
- Prezentē savu darbu un sagatavoto informāciju klases biedriem.

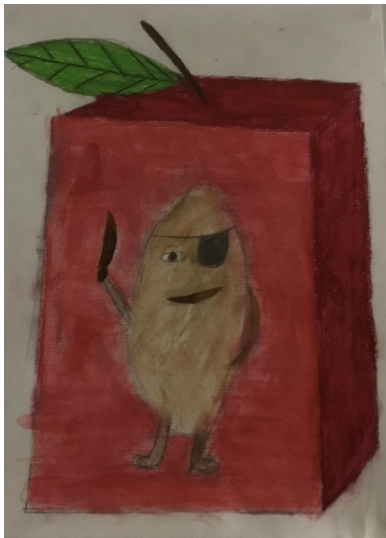
SECINĀJUMI

Audzēkņi strādāja ar lielu interesi, aizrautību un radošu izdomu.

Tika iepazīti un pielietoti ļoti daudzveidīgi materiāli.

Tika apgūtas jaunas tehnikas un attīstītas prasmes to izmantošanā.

Rezultāts priecēja gan pašus autorus, gan vecākus un skolas darbiniekus.

Reina Ērgle 8 gadi, 2.klase

Madara Asare 8 gadi, 2.klase

Elīza Doniņa 9 gadi, 2.klase

Liene Klodža 10 gadi, 2.klase

**Madara Asare, Daniela Spilva,
Reina Ērgle, Līvija Grimza,
Linards Ābeltiņš, Jānis Beķeris**

**Linards Ābeltiņš, Elīza Doniņa,
Madara Asare, Annija Bambe**

EMOCIJU TEĀTRIS

UZDEVUMS Izvēlēties emociju vai sajūtu un attēlot to uz improvizētās skatuves klasē, izmantojot dažādus palīgmateriālus.

AUDZĒKŅU VECUMS 11 – 13 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā, starppriekšmetu saikne – Kompozīcija, Veidošana.

MATERIĀLI Kartons, melns un balts papīrs, veidojamais materiāls, folija, agrotīkls, burbuļplēve.

DARBA GAITA

- Izmantojot klases telpu kā skatuvi, salikt priekšmetus kompozīcijā, kas atspoguļos skatuvi.
- Attēlot izvēlēto emociju/sajūtu.
- Idejas realizēšana telpiski un figūru izgaismošana.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Skices un darbi

Katrīna Šperga, 13 gadi, 6.klase

TEKSTILA UN GAISMAS MIJIEDARBĪBA TELPĀ

UZDEVUMS Veidot telpisku kompozīciju, izmantojot tekstilu un gaismu.

AUDZĒKŅU VECUMS 13 –14 gadi.

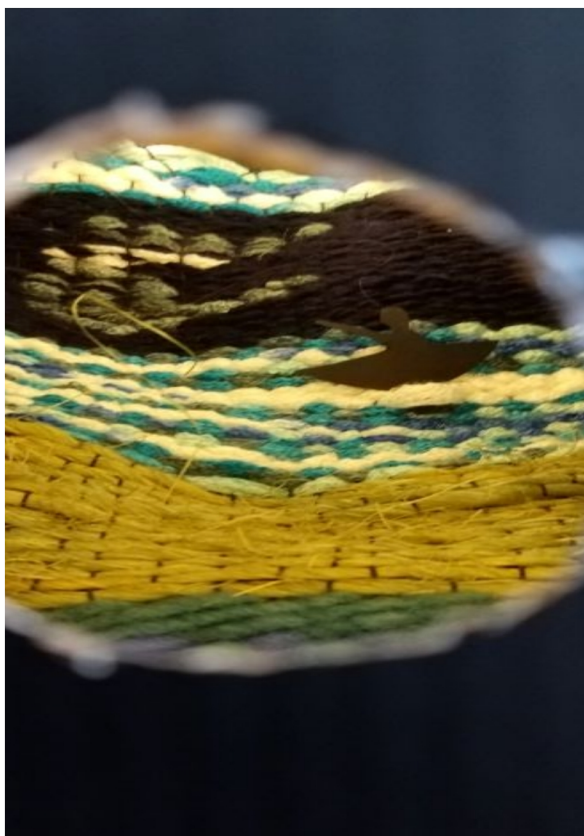
MĀCĪBU PRIEKŠMETS Aušana.

MATERIĀLI Austi audumi, diegi, papīrs, lampiņas, dažādu veida papīri, kartona kaste un citi palīgmateriāli.

DARBA GAITA

- Pēc noskaņojuma un sajūtām uzaust nelielu audumu rāmī vai stellēs.
- Uzzīmēt skices telpiskai kompozīcijai, kurā izmantots noaustais audums un citi materiāli.
- Pēc izvēlētās skices kastē veidot telpisku kompozīciju no izvēlētajiem materiāliem, attēlojot savas emocijas un sajūtas.
- Veikt eksperimentus – pievienojot klāt gaismu, mūziku.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Lauma Nikolovska, 13 gadi, 6. klase 1. un 2. attēls

Ērika Krista Boitmane, 14 gadi, 6. klase
3.attēls

Vadims Jolkins, 13 gadi, 6. klase
4.attēls

Anna Proņina, 13 gadi, 6. klase

5. un 6. attēls

1.,2. attēlā Lauma attēloja bangojošu jūru naktī, kurā vientuļš zvejnieks zvejo zivis.

3. attēlā Ērika izveidoja visas ūdens bailes no nezināmā – tādu kā baiļu telpu ūdenī, kurā nekad neko nevar paredzēt, kas notiks, jo viņa uzskata, ka “katram peldētājam ir nedaudz bail no atklāta okeāna un tā, kas tajā atrodas”.

4. attēlā Vadims vēlējās parādīt cilvēka emocijas, kad spīd saule un “tad viss ir tik gaišs un piepildīts ar siltumu”.

5., 6. attēlā Anna gribēja parādīt savas sajūtas ziemā, kad “viss ir balts, noklāts ar sniegu mežā gan dienā, gan naktī, tur var sastapties ar vientuļo briedi, kurš aiz sevis atstāj sniegā tikai pēdas...”.

SECINĀJUMI

Audzēkņi interesanti un radoši attēloja savas ieceres, mācījās pamatot savas izjūtas un emocijas. Meklējot sava darba risinājuma variantus, audzēkņi to darīja ar aizrautību.

KOKU ALEJA

UZDEVUMS Veidot telpisku kompozīciju, izmantojot papīru, tekstilu un apgaismojumu.

AUDZĒKŅU VECUMS 12 – 15 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Datorgrafika.

MATERIĀLI Papīrs, parastais zīmulis, dzēšgumija, līme, nazītis – papīra griešanai, kartona kaste, lampiņas u.c. palīgmateriāli.

DARBA GAITA

- Izvēlēties emocijas un vizuāli iztēloties, kā tās attēlot.
- Uzzīmēt telpisku skici savai idejai.
- Uz rīspapīra skicēt pa kārtām savu ideju – koku aleju.
- Pārzīmēt un precizēt savu skici – ar grafiskās planšetes un Adobe Illustrator datorprogrammas palīdzību.
- Rezultātu izdrukāt mērogā – katru kārtu uz atsevišķas lapas.
- Izgriezt ar speciālo papīra nazīti.
- Aprēķināt attālumus un iemontēt to kastē kopā ar LED apgaismojuma virteni.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Ofkante Justīne, 12 gadi, 5. klase

SECINĀJUMI Justīne vēlējās attēlot savu bērnības atmiņu, kurā jutās miera un laimes piepildīta. Lai gan darbs prasīja rūpīgu plānošanu un milzu pacietību, tomēr viņa nepadevās, un grūtības veiksmīgi pārvarēja. Gala rezultātā pati bija ļoti apmierināta un priecīga.

MŪZIKA

UZDEVUMS Asociatīvi attēlot izvēlētu skaņdarbu telpiski ar scenogrāfijai raksturīgiem izteiksmes līdzekļiem – izveidot maketu kastē ar vienu atvērtu plakni tā, lai telpas maketa vizuāls risinājums skatītājam palīdzētu uztvert izvēlētā skaņdarba būtību, raksturu.

AUDZĒKŅU VECUMS 14 - 16 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija.

MATERIĀLI Kartons, papīrs, plastikāti, tekstils, "ready-made" objekti, fotoattēli u.c.

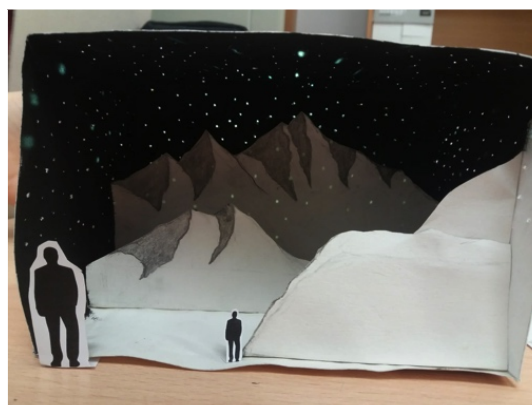
DARBA GAITA

- Iepazīšanās ar dažādiem Latvijas un pasaules scenogrāfijas piemēriem, mākslas darbiem un telpu risinājumiem. Izteiksmes līdzekļu, izmantoto materiālu, koncepciju analizēšana.
- Mūzikas klausīšanās, dziesmas izvēle un tās padziļināta izpēte, raksturojot vēstījumu, noskaņu, ritmu, tēlus, asociatīvās krāsas, formas utt.
- Ideju skicēšana.
- "Melno" maketu veidošana, pamatā izmantojot papīru, ne vairāk kā 4 krāsas. Telpas izveide no papīra loksnes pēc sagatavota izklājuma divreiz mazākā mērogā. Cilvēku stafāžu ievietošana maketā, izvērtējot atbilstošāko mērogu vizuālajam risinājumam.
- Eksperimentēšana ar dažādiem gaismas avotiem, to tehniskajām iespējām un papildus materiāliem, radot nepieciešamo noskaņu.
- Ideju izvērtēšana un maketa veidošana. Darba iecerei atbilstošāko materiālu meklējumi un izvēle, kastes veidošana no kartona (30 x 22 x 25 cm), aplīmējot ar melnu papīru.
- Apraksta veidošana, QR koda ģenerēšana, darba prezentēšana, atskaņojot mūziku.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Telpas attēlošana skicēs un ideju realizācija "melnajos maketos". Darba process.
Jurģis Madars Brašmanis, 16 gadi

Stafāžu ievietošana "melnajā" maketā, izvēloties piemērotāko mērogu – 1:20 vai 1:50.
Markuss Balkovskis, 15 gadi

Darba process. Kastu veidošana no kartona.

**Dubulto sienu un griestu izveide, lai noslēptu gaismas avotus.
Markuss Balkovskis, 15 gadi**

**Objektu veidošana.
Olga Karpenko, 16 gadi,
7. klase**

Elīna Buiķe, 16 gadi, 7. klase

Markuss Balkovskis, 15 gadi

Aleksandra Atorina, 16 gadi

Rūta Hamstere, 16 gadi, 7. klase

Una Beļeviča, 14 gadi, 7. klase

Kamilla Kintija Kore, 15 gadi, 7. klase

SECINĀJUMI

Audzēkņi ļoti atbildīgi attiecās pret mūzikas izvēli, pārliecinoties, ka izvēlēta dziesma viņus uzrunā, rosina idejas.

Audzēkņi necentās dziesmu izpildītājus, elkus vai mūzikas klipus tieši atveidot scenogrāfijā.

Audzēkņi labprāt eksperimentēja ar gaismas avotiem un to tehniskajām iespējām.

Gandarījumu sniedza pieredzētais - kādu efektu var radīt gaismas klātbūtne maketā.

Ieguldītais darbs kastes veidošanā rosināja audzēkņos vēlmi arī tehniski precīzi strādāt pie kastes iekšējā tēla un objektiem.

Krāsu ierobežotais daudzums dažiem audzēkņiem radīja izaicinājumu brīvi attēlot savu ideju.

Audzēkņi labprāt meklēja iespējas un risinājumus savas idejas attēlošanai uzdevuma ierobežotajos nosacījumos.

Audzēkņi labprāt meklēja jaunus un neparastus risinājumus objektu izveidē un idejas attēlošanā.

Izvēlēta dziesma un darba rezultāts atklāj saistību ar audzēkņa personību, raksturu vai iekšējām sajūtām.

MŪZIKAS ATTĒLOJUMS

UZDEVUMS Asociatīvi attēlot izvēlētu skaņdarbu telpiski ar scenogrāfijai raksturīgiem izteiksmes līdzekļiem – izveidot maketu kastē ar vienu atvērtu plakni tā, lai telpas maketa vizuāls risinājums skatītājam palīdzētu uztvert izvēlētā skaņdarba būtību, raksturu. Izveidot aprakstu par izveidoto objektu.

AUDZĒKŅU VECUMS 14 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Darbs materiālā.

MATERIĀLI Kaste, plastikāta un kartona atgriezumi, akrila krāsas, līme, nazis, stieples, gaismas objekts.

DARBA GAITA

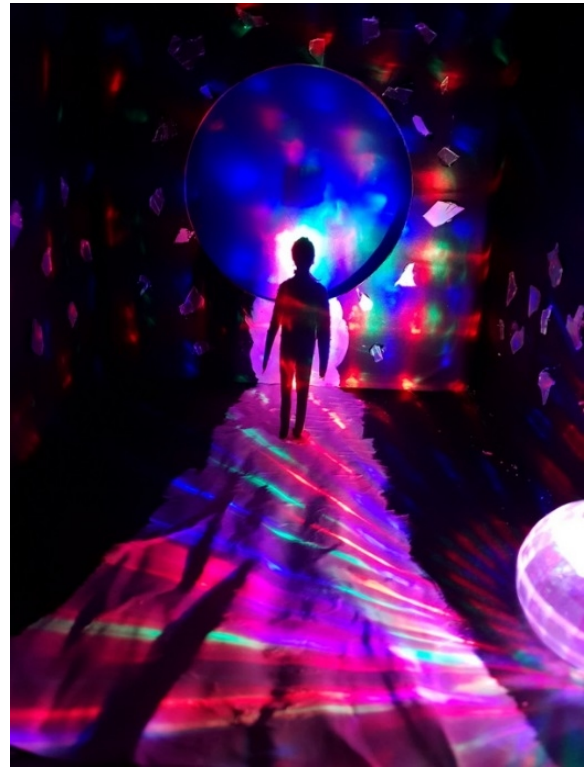
- Skaņdarba izvēle.
- Skicēšana, materiālu atlase.
- Darba realizēšana un apraksta izveide, pievienojot QR kodu, kā arī informāciju par gaismas objekta ieslēgšanu un izslēgšanu.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

Dziesma - Nirvana - Come As You Are.

Mainot gaismas objekta režīmus, mainās telpas noskaņa.

Atmiņas. Diāna Zubkova, 14 gadi, 6.klase

SECINĀJUMI

Ar minimāliem līdzekļiem var panākt maksimālu efektu, lietojot gaismas objektu.

Audzēkņiem bija interesanti iepazīties ar scenogrāfiju.

QR koda izgūšana daudziem bija kas jauns. Arī skatītājiem tas raisīja neviltotu pārsteigumu un interesi.

Gatavojoties valsts konkursam, izdzīvojām plašu emociju gammu.

SAPRAŠANA

UZDEVUMS Veicināt iztēli un savu izjūtu, domu, pieredzes attēlošanas spēju attīstīšanu, pielietojot tēlainās izteiksmes līdzekļus. Izrādes tēmu paust skatuviskā valodā, lietojot vizuālās mākslas pamatlīdzekļus. Apgūt teātra skatuves vizuālo risinājumu pamatprincipus – telpiskās un plaknes kompozīcijas mijiedarbību. Vizualizēt ideju, kas balstīta uz dramaturģiskā tekstā balstīto domu, scenāriju. Apgūt arī teātra skatuves glezniecību, mākslas objektu formas, kā arī telpisku mēroga maketēšanu.

AUDZĒKŅU VECUMS 16 gadi.

MĀCĪBU PRIEKŠMETS Kompozīcija, Gleznošana.

MATERIĀLI Balts un krāsains dažāda biezuma un pielietojuma papīrs un kartons, krāsas (akvarelis, guašs), stieples, auklas, PVA līme, līmes zīmuļi, plastilīns, fetrs, gaismas lukturīši. Šķēres un šablonnaži, dažāda platuma un cietības otas, lineāli, knaibles, piespraudes, saspraudes un skavas, paletes, krāsu jaucamie trauki un ūdenstrauki un citi materiāli un darba rīki.

DARBA GAITA

- Pēc iepazīšanās ar piedāvātajiem materiāliem pārrunājām tēmu, un audzēkņi sāka skicēt dažādas idejas kastes noformēšanai, to apzināti stilizējot.
- Audzēkņi mācījās ar dažādām jaunrades metodēm objektīvo telpu padarīt par subjektīvi uztveramu mākslas darbu.
- Ņēmām vērā Andris Freiberga izteicienu: „Kā pateikt svarīgo, to nestāstot?”
- Teātrī scenogrāfiju lieto, lai vizualizētu savu izpratni par tekstā izlasīto.
- Audzēkņi mācījās ar dažādām jaunrades metodēm objektīvo telpu padarīt par subjektīvi uztveramu mākslas darbu.
- Tika meklēti paņēmieni, kuri palīdzēja poetizēt attiecības starp cilvēku un telpu, rakstīto vārdu, priekšmetu, krāsu, gaismu, materiālu, faktūru. Dažādi kombinējot šos elementus, tiek sasniegts galvenais scenogrāfijas mērķis – teātra telpas mākslinieciskie tēli. Radīta telpa, kurā tie atdzīvosies.

DARBA PROCESS UN REZULTĀTS

- Darba procesā tika organizētas pārrunas par tēmas risinājumu un to atspoguļojumu uzmetumos un skicēs (pašvērtējums, grupas biedru vērtējums un skolotāja vērtējums).
- Audzēkņi atrada piemērotu kasti un izvēlējās konkrētu kompozīciju. Analizēja tās formu, raksturu un īpašības.
- Mācījās pievienot detaļas un pielietot interesantus dekorus un faktūras.
- Audzēkņi uzzīmēja savu ideju skices, kurās pielietoja stilizācijas paņēmienus.

- Modelēja cilvēka formas, ar kuru palīdzību attēlā redzamas proporcijas, raksturs un vizuālais izskats.
- Attīstot savu ideju, plānoja un veidoja tēla izskatu.
- Gatavos darbus apskatīja un novērtēja.

Linda Marčēnoka, 16 gadi, 6. klase

Autores pārdzīvojumi sasauca ar I.Busuļa dziesmu „Debesis”.

Simetriska kompozīcija, divi simetriski izlikti gaismas avoti, kuri dod siltu gaismu. Katra lampiņa apgaismo un izceļ divas figūras: dziedātāju un klausītāju. Gaisma nozīmē kopējo scenogrāfisko kompozīciju — arī gaisma, gluži kā dabā, nepārtraukti mainās. Figūras apvieno paklājīņš un krāsas. Diagonālais izgriezums koncentrē uzmanību uz diviem galvenajiem varoņiem, un, lai padarīt skatuvi tumšāku, skatītājs no dažādiem rakursiem varētu novērot dažādus skatus. Apkārt debesis tumši zilas, aukstas, bet tajā pašā laikā mīkstas un gaisīgas. Ir laiks padomāt par savām domām, par pasaules attiecību pret tevi un tavu pret pasauli.

Zvaigznes kā orķestris, kurš pavada dziedātāju. Mākoņi, kuri it kā kustas uz priekšu, krīt, pie tiem var pieskarties. Dod cerību, ticību, dziesmas melodiju, kuru var pieņemt kā daļu no sevis. Noticēt, ka kaut kad histērija beigsies un atnāks kaut kādas citas jūtas. Mīlestības un brīvības sajūta, pieaugušā dzīve.

SECINĀJUMI Audzēkņi atsauca uz spēcīgām, emocionālām idejām, kurās ietverta dzīva reakcija uz apkārtējo pasauli. Kad bērns veido, rada, stāsta, viņa pašizpaušme palīdz izpausties kā personībai.

IEKŠĪŅA UN ĀRIŅA

UZDEVUMS Attēlot izvēlētu objektu, augu vai dzīvu būtni telpiski, izmantojot gatavu kasti ar vāku, attēlojot izvēlētā tēla izskatu un raksturu.

AUDZĒKŅU VECUMS 7 – 10 gadi.

TEHNIKA 3D kompozīcija (makets/ *ready-made*/ asamblāža u.c.).

MATERIĀLI Kaste (ar vāku), krāsas, visdažādākie materiāli (arī gatavi objekti).

NOSACĪJUMI

Lietot gatavu kasti.

Veidot darbu tā, lai kastes ārpusē ir objekta, auga vai dzīvas būtnes ārpusē, un iekšpusē – tas, kas atrodas tēla iekšpusē (ilustratīvi vai stilizēti – atkarībā no uzdevuma nosacījumiem). No ārpusē kaste var tikt papildināta.

Ievērot to, ka jābūt iespējai apskatīt darba iekšpusi (atvērt vāku).

Domāt par skatītāju, iespējamo pārsteigumu un ietverto dramaturģiju, ko sniegs darbs.

Sagatavot informāciju un aprakstu par darbu: darba nosaukums, autors, skola, izmantotie materiāli, darba apraksts (idejas apraksts, 3–4 teikumi, A5 formāts).

METODIKA

- Domāt un skicēt visdažādāko lietu, augu vai dzīvu būtni (cilvēku, dzīvnieku u.c.) iekšpusē – ārpusē tiešā un *pārnestā* nozīmē (ietverot arī sajūtas, domas, vērtējumu).
- Iepazīties ar dažādiem laikmetīgās mākslas darbu piemēriem.
- Izvērtēt interesantākās idejas un pārdomāt to piemērotību telpiskajam darbam (ietvertais pārsteigums, atrisinājums, materiāli, tehnika, sarežģītība).
- Izveidot telpisku darbu kastē.
- Prezentēt savu darbu klases biedriem.
- Sagatavot informāciju par darbu.

ATSLĒGAS VĀRDI Objekta raksturs, telpiskums, stilizācija, kontrasts, mākslas tēls, telpisks objekts un instalācija, materiālu īpašības, darba apraksts, makets, *ready-made*, asamblāža, paradokss.

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

- Darba atbilstība izvēlētā objekta izskatam un raksturam;
- Darba kopējais mākslinieciskais risinājums un izteiksmes līdzekļu lietojums;
- Darba izpildījums – tehniku, materiālu izvēle un lietojums, elementu stiprinājumi u.c.).

EMOCIJAS UN SAJŪTAS

UZDEVUMS Ar scenogrāfijai raksturīgiem izteiksmes līdzekļiem telpiski attēlot emocijas un sajūtas kastē ar nelielu skatīšanās lodziņu tā, lai darbs skatītājam asprātīgā un vienkāršā veidā atspoguļotu konkrēto emociju vai sajūtu. Izveidot aprakstu par izveidoto objektu.

AUDZĒKŅU VECUMS 11 – 13 gadi.

TEHNIKA 3D kompozīcija, makets.

MATERIĀLI Kaste, ieteicamais izmērs 30 x 22 x 25 cm (lielums identisks standarta kastei, kurā tiek iesaiņoti biroja papīra iepakojumi) vai 49 x 39 x 24 cm (banānu kaste). Dažāda veida papīrs, kartons, tekstils, gaismas objekts/ i (darbina baterija) u.c.

NOSACĪJUMI

Veidot telpisku kompozīciju (bezpriekšmetu vai priekšmetisku).

Veidot noskaņu, izmantojot scenogrāfijai raksturīgus izteiksmes līdzekļus – gaisma, proporcijas, ritms, faktūra, materialitāte, kustība, u.c. (pēc izvēles). Ja nepieciešams, darbā var iekļaut telpiskus objektus, elementus, plaknes, izdrukas.

Makets. Lietot gatavu vai izgatavotu kasti attiecīgajā izmērā. To ieteicams lietot gareniski. Izvēlas mērogu, kādā būs darbs (cik metrus plata, augsta, dziļa būs telpa). Salīdzina ar reālu telpu izmēriem (klase, skatuve). Lai būtu vieglāk darboties ar objektiem, ir jāparedz, ka kasti var kādā pusē atvērt.

Darbs ar gaismu. Kasti izgaismo ar vienu vai vairākiem gaismas objektiem, iepriekš veicot eksperimentus kastes gaismošanā. Kastei var būt vairākas atveres, kas paredzētas gaismai. Gaismas avoti var būt novietoti gan kastes iekšpusē, gan ārpusē. Jāparedz to ieslēgšana, izslēgšana no ārpusē.

Tehniskais izpildījums. Visam jābūt labi pielīmētam, lai, kasti aizverot, to tūlīt nevajadzētu taisīt vaļā, lai kaut ko pielabotu.

Mērogs. Telpas maketu papildina ar cilvēka figūras/u siluetu/iem vai telpisku figūru mērogā. Ievēro proporciju – tas ļaus saprast telpas mērogu/izmēru. Latvijā scenogrāfijā biežāk lietotais ir 1:20, bet nepieciešamības gadījumā var izvēlēties citu: 1:10, 1:33, 1:40, 1:50.

Apraksts. Sagatavo informāciju un aprakstu par darbu: darba nosaukums (ietver izvēlēto emociju vai sajūtu), autors (vārds, uzvārds, vecums), skola, izmantotie materiāli, mērogs, darba apraksts (idejas apraksts, rakstīts ar roku, A5 formāts).

Ieslēgšana izstādei. Iesniedzot darbu izstādei, kastes ārpusē jābūt melnai. Kastes ārpusē jābūt labi saskatāmām norādēm vai instrukcijām par gaismas avotu ieslēgšanu/ izslēgšanu. Pie kastes neuzkrītoši tiek norādīts darba mērogs.

METODIKA

- Pārrunāt savas piedzīvotās vai mākslas piemēros balstītas emocijas, sajūtas, ar tām saistītas pārdomas. Domāt un skicēt visdažādākās emocijas un sajūtas (emociju, sajūtu pretstatī, līdzīgas emocijas utt.).

- Iepazīties ar dažādiem mākslas darbiem, telpas risinājumiem un scenogrāfijas piemēriem, kas asociatīvi risina telpas noskaņu.
- Izvērtēt interesantākās idejas un pārdomāt to piemērotību telpiskajam darbam (izteiksmes līdzekļu lietojums, materiāli, tehnika, sarežģītība).
- Veikt eksperimentus kastes gaismošanā.
- Izveidot telpisku darbu kastē ar skatīšanās lodziņu.
- Prezentēt savu darbu klases biedriem.
- Sagatavot informāciju un aprakstu par darbu.

ATSLĒGAS VĀRDI Emocijas, sajūtas, abstrakts tēls, mākslas tēls, tēla raksturs, telpa un telpiskums, makets, izteiksmes līdzekļi, telpisks objekts un instalācija, materiālu īpašības, darba apraksts, makets, teātris, scenogrāfija, instalācija, laikmetīgā māksla, izteiksmīgi, asprātīgi, gudri.

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

- Darba konceptuāls risinājums, atbilstība izvēlētajai emocijai, sajūtai;
- Darba kopējais mākslinieciskais risinājums un izteiksmes līdzekļu lietojums;
- Darba izpildījums (atbilstoša tehnika, materiālu izvēle, elementu stiprinājumi u.c.).

MŪZIKA

UZDEVUMS Asociatīvi attēlot izvēlētu skaņdarbu telpiski ar scenogrāfijai raksturīgiem izteiksmes līdzekļiem – izveidot maketu kastē ar vienu atvērtu plakni tā, lai telpas maketa vizuāls risinājums skatītājam palīdzētu uztvert izvēlētā skaņdarba būtību, raksturu. Izveidot aprakstu par izveidoto objektu.

AUDZĒKŅU VECUMS 14 – 16 gadi.

TEHNIKA 3D kompozīcija, makets.

MATERIĀLI Kaste, ieteicamais izmērs 30 x 22 x 25 cm (lielums identisks standarta kastei, kurā tiek iesaiņoti biroja papīra iepakojumi) vai 49 x 39 x 24 cm (banānu kaste). Dažāda veida un krāsu (maksimāli četru) papīrs, kartons, tekstils, gaismas objekts/ i (darbina baterija).

NOSACĪJUMI

Veidot telpisku kompozīciju (bezpriekšmetu vai ar priekšmetu lietojumu), attēlojot atbilstoši mūzikai raksturīgu noskaņu telpā. Skaņdarba telpisko risinājumu veidot, abstrahējoties no skatuves elku tiešas atveidošanas.

Izmantot scenogrāfijai raksturīgus izteiksmes līdzekļus – kustība, gaisma, proporcijas, attiecība pret cilvēka izmēru, krāsa, ritms, apjoms, faktūra, u.c. (pēc izvēles).

Makets. Maketā izmantot maksimāli četras krāsas.

Lietot gatavu vai paša veidotu kasti.

Telpas maketu papildināt ar cilvēka/u figūras/u maketu/iem, izvēlētajā proporcijā, lai skatītājam ir priekšstats par telpas lielumu. Latvijā scenogrāfijā biežāk lietotais ir 1:20, bet nepieciešamības gadījumā var izvēlēties citu: 1:10, 1:33, 1:40, 1:50.

Darbs ar gaismu, kinētiskiem elementiem. Nepieciešamības gadījumā maketu papildināt ar gaismas avotu vai kinētiskiem elementiem.

Apraksts. Sagatavot informāciju un aprakstu par darbu: darba nosaukums, autors (vārds, uzvārds, vecums), skola, izmantotie materiāli, darba apraksts (A5 formāts). Aprakstā ietvert skaņdarba nosaukumu, autoru, izpildītāju, QR kodu skaņdarba vietnei, mērogu, apraksta darba ideju – izmantoto izteiksmes līdzekļu nozīmi idejas attēlojumā.

Iesniegšana izstādei. Iesniedzot darbu izstādei, kastes ārpusē jābūt melnai.

Ja idejas īstenošanai nepieciešams, var veidot maketu, ievērojot to, ka tas atradīsies neapgaismotā telpā (tas jānorāda, eksponējot darbu).

Iesniedzot darbu izstādei, ģenerēt QR kodu vietnei, kur atrodams skaņdarbs (bez kustīga video vietnēs Soundcloud, Youtube, Google drive u.c.).

Kastes ārpusē jābūt labi saskatāmām norādēm vai instrukcijām par gaismas avotu ieslēgšanu, kinētisku elementu iekustināšanu vai citu informāciju.

Pie kastes neuzkrītoši tiek norādīts darba mērogs.

METODIKA

- (*audzēkņiem*) Izvēlēties skaņdarbu, kas patīk un ir aktuāls, ar kuru vēlas strādāt kā mākslinieks.
- Iepazīties ar dažādiem mākslas darbu, telpas risinājumu, scenogrāfijas piemēriem, kas asociatīvi risina telpas noskaņu.
- Domāt un skicēt idejas, kā attēlot izvēlētu skaņdarbu telpiski ar scenogrāfijai raksturīgiem izteiksmes līdzekļiem.
- Izvērtēt interesantākās idejas un pārdomāt to piemērotību telpiskajam darbam, neaizmirstot par atbilstību skaņdarba raksturam (izteiksmes līdzekļu lietojums, materiāli, tehnika, sarežģītība).
- Izveidot telpisku maketu atbilstoši iecerei, izmantojot maketa kasti ar vienu *atvērtu* plakni.
- Prezentēt savu darbu klases biedriem (mūzikas atskaņošana ir nepieciešama!)
- Sagatavot informāciju un aprakstu par darbu.

ATSLĒGAS VĀRDI Emocijas, abstrakts tēls, mākslas tēls, mūzikas/ tēla raksturs, telpa un telpiskums, izteiksmes līdzekļi, telpisks objekts un instalācija, materiālu īpašības, darba apraksts, makets, teātris, scenogrāfija, instalācija, laikmetīgā māksla, QR kods.

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

- Darba konceptuāls risinājums, atbilstība izvēlētajam skaņdarbam;
- Darba kopējais mākslinieciskais risinājums un izteiksmes līdzekļu lietojums;
- Darba izpildījums (tehniku, materiālu izvēle un lietojums, elementu stiprinājumi).